

Berg Paula

Tilinpäätösanalyysi

Case Metalli Oy

Opinnäytetyö

Kevät 2010

Liiketalouden, yrittäjyyden ja ravitsemusalan yksikkö

Liiketalouden koulutusohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Liiketalouden, yrittäjyyden ja ravitsemusalan yksikkö
 Koulutusohjelma: Liiketalouden koulutusohjelma

Tekijä: Berg Paula

Työn nimi: Tilinpäätösanalyysi

Ohjaaja: Palomäki Juhani

Vuosi: 2010 Sivumäärä: 70 Liitteiden lukumäärä: 10

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää tilinpäätösanalyysin avulla metallialalla toimivan pienehkön yrityksen, Metalli Oy:n taloudellinen tilanne. Tarkoituksena oli tarkastella yrityksen tilinpäätöksiä viideltä vuodelta ja laatia ennuste tulevalle vuodelle. Lisäksi tarkoituksena oli miettiä metallialalla vaikuttavan laman vaikutuksia yritykseen.

Tilinpäätösanalyysi suoritettiin Excel-taulukkolaskentaohjelmaa hyödyntäen. Yrityksen tilinpäätöstiedot ja oikaistut tilinpäätöstiedot syötettiin Exceliin. Samaan taulukkoon syötettiin myös analyysissä käytettyjen tunnuslukujen kaavat. Yrittäjä voi näin käyttää hyväkseen samaa taulukkoa tulevinakin vuosina.

Teoreettisessa viitekehyksessä selvitettiin hyvän kirjanpitotavan yleisiä periaatteita, tilinpäätöksen teon eri vaiheita ja tilinpäätösasiakirjojen sisältöä. Sen jälkeen selvitettiin tilinpäätöksen pohjalta tehtäviä analyyseja, tilinpäätösanalyysin käyttäjiä, tilinpäätösanalyysin vaiheita ja menetelmiä. Lisäksi selvitettiin tilinpäätösanalyysin oikaisuvaatimuksia ja tilinpäätösanalyysissä käytettävien tunnuslukujen muodostumista ja tulkintaa.

Tilinpäätösanalyysi toteutettiin laskemalla kannattavuuden, maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden tunnuslukuja vuosien 2005–2009 tilinpäätöksistä. Lisäksi laadittiin ennustevuodelle 2010. Yrityksen oman taloudellisen kehityksen lisäksi Metalli Oy:n taloudellista kehitystä verrattiin toimialan yleiseen kehitykseen.

Avainsanat:

hyvä kirjanpito, tilinpäätös, tilinpäätösanalyysi, tunnuslukuanalyysi, ennuste.

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: Business School
Degree programme: Business Management

Author: Berg Paula

Title of thesis: Analysis of the financial statement

Supervisor: Palomäki Juhani

Year: 2010 Number of pages: 70 Number of appendices: 10

The purpose of this study was to examine the financial situation of a small metal company Metalli Ltd, by using the financial statement analysis. The purpose was to examine the financial statements of the company during five years and to draft a forecast for the year ahead. Another goal was to consider the recession and its effect on the company.

The financial statement analysis was carried out utilizing the Excel spreadsheet program. The company's financial statements and the rectified financial statements were entered into Excel. The same table was used also for analysis of the parameters used in formulas. The entrepreneur can thus use the same table in the coming years.

The theoretical framework examined general principles of good accounting practices, the financial statements at various stages and the content of financial statements. Then the financial statements were examined on the basis of analysis of tasks, users of financial statement analysis, stages and methods of the financial statement. After that financial statement analysis and rectification requirements as well as the parameters of the formation and interpretation of the statements were examined.

Financial analysis was carried out by calculating the profitability, liquidity and solvency ratios between financial statements in years 2005 – 2009. Then a forecast for the year 2010 was drafted. The company's own economic development in addition to the economic development of Metalli Ltd was compared to the overall development of the industry.

Keywords:

generally accepted accounting principles, accounting, financial analysis, statistical analysis, forecasting

SISÄLTÖ

OPINNÄYTETYÖN TIIVISTELMÄ	2
THESIS ABSTRACT	3
SISÄLTÖ	4
1 JOHDANTO.....	6
1.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite sekä aiheen rajaus	7
1.2 Työn rakenne	7
2 HYVÄ KIRJANPITOTAPA JA TILINPÄÄTÖS.....	8
2.1 Hyvän kirjanpitotavan lähteet	8
2.2 Kirjanpidon yleiset periaatteet	9
2.3 Tilinpäätös.....	10
2.4 Tuloslaskelma ja tase yleisesti	11
2.5 Tuloslaskelma	11
2.6 Tase	16
2.6.1 Vastaavaa	16
2.6.2 Vastattavaa	19
2.7 Rahoituslaskelma	22
2.8 Toimintakertomus.....	23
2.9 Tilinpäätöksen liitetiedot.....	24
2.10 Tilintarkastuskertomus	24
3 TILINPÄÄTÖSANALYYSI	25
3.1 Tilinpäätöksen pohjalta tehtävät analyysit.....	25
3.1.1 Tunnuksanalyysi	25
3.1.2 Tilinpäätösanalyysi.....	26
3.1.3 Yritystutkimus.....	27
3.2 Tilinpäätösanalyysin käyttäjät.....	27
3.3 Tilinpäätösanalyysin vaiheet	29
3.4 Tilinpäätösanalyysin menetelmät	30
3.5 Tilinpäätöstietojen oikaisuvaatimukset	31
3.6 Tilinpäätösanalyysin tunnusluvut.....	37

3.7	Kannattavuuden tunnusluvut.....	37
3.7.1	Käyttökate	38
3.7.2	Liiketulosprosentti	39
3.7.3	Nettotulosprosentti	40
3.7.4	Rahoitustulosprosentti	40
3.7.5	Kokonaispääoman tuotto prosentti.....	40
3.7.6	Sijoitetun pääoman tuotto prosentti.....	41
3.7.7	Oman pääoman tuotto prosentti.....	42
3.8	Vakavaraisuuden tunnusluvut	43
3.8.1	Omavaraisuusaste	43
3.8.2	Suhteellinen velkaantuneisuus.....	44
3.8.3	Gearing-luku (nettovelkaantumisaste)	45
3.8.4	Korkojen hoitokate	45
3.9	Maksuvalmiuden ja rahoituksen riittävyyden tunnusluvut.....	45
3.9.1	Current ratio	46
3.9.2	Quick ratio.....	47
3.9.3	Lainojen hoitokate.....	47
3.9.4	Nettokäyttöpääomaprosentti	48
3.10	Käyttöpääomien kiertoajat.....	48
3.10.1	Nettokäyttöpääoman kiertoaika.....	49
3.10.2	Myyntisaamisten kiertoaika ja kiertonopeus.....	49
3.10.3	Ostovelkojen kiertoaika ja kiertonopeus.....	50
3.10.4	Varastojen kiertoaika ja kiertonopeus	51
4	TILIPÄÄTÖSANALYYSI METALLI OY	52
4.1	Tilinpäätöksen oikaisut.....	52
4.2	Toiminnan volyymi	53
4.3	Kannattavuus	54
4.4	Vakavaraisuus.....	56
4.5	Maksuvalmius ja rahoituksen riittävyys	58
4.6	Toiminnan tehokkuus	59
4.7	Tilikauden 1.7.2009 – 30.6.2010 arvioitu toteuma ja johtopäätökset.....	61
4.8	Tilikauden 1.7.2010 – 30.6.2011 ennuste	65
5	YHTEENVETO.....	67

1 JOHDANTO

Yritysten taloudellista tilannetta seurataan yrityksen eri sidosryhmissä ja keskeinen tiedonlähde on tällöin tilinpäätös. Yrityksen taloudellisen tilanteen arviointi erityisesti taloudellisen laskusuhdanteen aikana korostuu. Yrityksen useat eri sidosryhmät ovat kiinnostuneita yrityksen taloudellisesta tilanteesta ja menestymisestä nyt ja tulevaisuudessa. Yrityksen johto tekee strategisia päätöksiä yrityksen toiminnasta kuten investoinneista, laajentumisesta tai vieraan pääoman tarpeesta. Rahoittajat edellyttävät yksityiskohtaista ja luotettavaa arviointia yrityksen tämän hetkisestä taloudellisesta tilanteesta sekä tulevaisuuden suunnitelmista. Yrityksen sijoittajat haluavat selvittää yrityksen kyvyn maksaa tuottoa sijoitetulle pääomalle osinkoina. Tavarantoimittajat haluavat olla varmoja yrityksen maksuvalmiudesta ja yrityksen oma henkilöstö on kiinnostunut tilinpäätösinformaatiosta yritysten erilaisen bonus- ja tulospalkkiojärjestelmien myötä.

Yrityksen tulee noudattaa hyvää kirjanpitoa laatien kirjanpitoaan. Tällöin voidaan tilinpäätöksen asiakirjoja, tasetta, tuloslaskelmaa, rahoituslaskelmaa ja liitetietoja pitää yrityksen toiminnasta luotettavana ja antavan oikeat ja riittävät tiedot yrityksen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tilinpäätöksen tulkinta on oleellinen osa arvioitaessa yritystä ja sen taloudellisia toimintaedellytyksiä. Tilinpäätösanalyysi ja erityisesti taloudelliset tunnusluvut ovat tärkeimpiä keinoja tällaisen tulkinnan suorittamiseen. Tunnuslukuanalyysi ja tunnuslukujen vertailu saman toimialan yritysten kesken tai vertailu yrityksen useamman vuoden tunnuslukujen kesken tuottavat tarvittavaa informaatiota tilinpäätösanalyysin suorittamiseen. Tilinpäätösanalyysi kertoo yrityksen aiemmin tapahtuneista asioista ja antaa siten tärkeää taustatietoa tulevaisuuden arviointia ajatellen.

Tutkimuksen kohteena on metallialalla toimiva yritys, jota kutsutaan jatkossa nimellä Metall Oy tai case yritys. Keskeisimpiä tilinpäätöksen hyödyntäjiä ovat yrityksen omistajat. Analyysi pyrkii hahmottamaan yrittäjille yksityiskohtaisesti yrityksen taloudellisen tilanteen laskettavien tunnuslukujen ja toimialavertailun avulla.

Tutkimus perustuu Metalli Oy:n luovuttamiin tilinpäätöstietoihin vuosilta 2004–2009 sekä vuoden 2010 maaliskuun loppuun saakka saatuihin tietoihin sekä yritysjohdon näkemyksiin tulevasta. Tilinpäätösanalyysi antaa tietoa yrityksen tulevien vuosien toiminnan edellytyksistä. Saatujen tietojen perusteella voidaan laatia taloudellinen toimintasuunnitelma kaudelle 1.7.2009 – 30.6.2010. Lisäksi yritys voi käyttää hyväkseen oikaistua tasetta ja tuloslaskelmaa, joka on laadittu Excel taulukkolaskentaohjelmaan sekä erilaisia tunnuslukuja, joiden kaavat ovat myös valmiina Excel taulukkolaskentaohjelmassa.

1.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite sekä aiheen rajaus

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tutkia pienen Pohjanmaalla olevan metallialalla toimivan yrityksen menestymistä ja taloudellista asemaa tilinpäätöksen avulla. Tehtävä rajataan käsittelemään kyseisen yrityksen tilinpäätöksiä vuosilta 2005–2009 ja ennustetta kaudelle 2010. Opinnäytetyössä käsitellään hyvän kirjanpitotavan, tilinpäätöksen ja tilinpäätösanalyysin perusteita alan kirjallisuuden avulla. Analyysissä yrityksen tulosta ja tunnuslukuja verrataan aikasarjana vuosilta 2005–2009 ja lisäksi tunnuslukuja verrataan saman toimialan yritysten keskimääräisiin tunnuslukuihin.

1.2 Työn rakenne

Johdantokappaleessa esitellään aihealue, käydään läpi opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite sekä rajataan aihealue. Työn toisessa kappaleessa esitellään kirjanpidon yleiset periaatteet ja tilinpäätöksen yleisiä periaatteita. Kolmannessa kappaleessa esitetään tilinpäätösanalyysi vaiheittain. Kappaleessa neljä keskitytään käsittelemään case yrityksen vuosien 2005–2009 tilinpäätöstietoja, analysoimaan ja vertailemaan vuosien 2005–2009 tietoja erilaisten tunnuslukujen ja toimialan vertailulukujen kautta sekä laaditaan ennuste kaudelle 1.7.2009 – 30.6.2010. Kappaleessa viisi esitetään yhteenveto opinnäytetyön tuloksista.

2 HYVÄ KIRJANPITOTAPA JA TILINPÄÄTÖS

2.1 Hyvän kirjanpitotavan lähteet

Kirjanpidon lainsäädäntöön kuuluvat tärkeimpinä kirjanpitolaki ja kirjanpitoasetus. Kirjanpitolaki sisältää perussäännökset kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä. Kirjanpitolain mukaan, jokainen liike- tai ammattitoimintaa harjoittava on tästä toiminnasta kirjanpitovelvollinen. Tämän lisäksi kirjanpitovelvollisen tulee noudattaa hyvää kirjanpitotapaa. Kirjanpitolain ensimmäisessä luvussa ovat säädökset, joissa on ohjeet hyvän kirjanpitotavan noudattamisesta. Lain toisessa luvussa on ohjeet liiketapahtumien kirjaamisesta ja kirjanpitoaineistosta. Kirjanpitolain kolmannessa luvussa on ohjeita tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laadinnasta. Kirjanpitovelvollisen on ilmoitettava oikeiden ja riittävien tietojen saamiseksi tarpeelliset tiedot tuloslaskelman ja taseen liitteenä. Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi kirjanpitolain pakottavista säännöksistä ei saa poiketa, koska tällöin saattaisi tilinpäätöksiin sisältyä liian paljon subjektiivista harkintaa. (Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336; Tomperi 2007, 12.)

Eri yhteisölait sisältävät myös säännöksiä eri yhtiömuotojen kirjanpitoon liittyvistä asioista. Elinkeinoverolaki antaa ohjeet verotukseen liittyvistä jaksotusäännöksistä. Kuitenkin kirjanpidon hoitamisessa kirjanpitolainsäädäntö on aina ensisijainen verotusta koskevaan lainsäädäntöön verrattuna. Lisäksi myös työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä toimiva kirjanpitolautakunta (KILA) antaa hakemuksesta ohjeita ja lausuntoja kirjanpitolain soveltamisesta. Hyvää kirjanpitotapaa kehittävät myös Keskuskauppakamarin hyväksymien tilintarkastajien (KHT) yhdistys ja muut las-kentatoiminnan ammattihenkilöiden järjestöt. (Tomperi 2007, 7–8.)

2.2 Kirjanpidon yleiset periaatteet

Hyvän kirjanpitotavan katsotaan vaativan kirjanpidon lainsäädännön ja kirjanpitolautakunnan ohjeiden ja suositusten lisäksi kirjanpidossa noudatettavia kirjanpidon yleisiä periaatteita. Kirjanpidon yleisiin periaatteisiin katsotaan kuuluvan kaikki kirjanpitoa koskevat säännöt, käytännöt ja menettelytavat, jotka ovat sillä hetkellä yleisesti hyväksytyjä. Nämä periaatteet kehittyvät ja muuttuvat ajan kanssa. Kirjanpidon ja tilinpäätöksen periaatteita ja käytäntöjä on useita. Esimerkkinä muutamia:

- jatkuvuuden periaate, jonka mukaan toiminnan oletetaan jatkuvan ajateltavissa olevan tulevaisuuden ajan
- meno tulon kohdalle -periaate tarkoittaa, että tulon ansaitsemiseksi uhratut menot asetetaan samaan tuloslaskelmaan vastaavien tulojen kanssa
- luotettavuus merkitsee, että tilinpäätösinformaatio ei saa sisältää virheitä tai puutteita
- täydellisyyden periaate edellyttää, että kirjanpito ja tilinpäätös sisältävät kaikki kirjanpitovelvolliselle kuuluvat liiketapahtumat sekä omaisuuden ja velat
- oikean ja riittävän kuvan periaatteen mukaan tilinpäätös ei saa antaa väärää tai riittämätöntä kuvaa kirjanpitovelvollisen taloudellisesta asemasta, varoista, veloista tai tuloksesta

Kirjanpitolaki sisältää myös säännöksen, jonka mukaan tilinpäätöstä ja toimintakertomusta laadittaessa ja tilinavausta tehtäessä on noudatettava mm. seuraavia periaatteita (KPL 3 luku 3 §):

- oletetaan kirjanpitovelvollisen toiminnan jatkuvan
- käytetään johdonmukaisuutta laatimisperiaatteiden ja -menetelmien soveltamisessa tilikaudesta toiseen
- kiinnitetään huomiota liiketapahtumien tosiasialliseen sisältöön
- käytetään tilikauden tuloksesta riippumatonta varovaisuutta
- tilikauden avaus perustuu edellisen tilikauden päättyneeseen taseeseen
- tilikaudelle kuuluvat tuotot ja kulut huomioidaan oikea aikaisesti. (Tomperi 2007, 8–12.)

2.3 Tilinpäätös

Viralliseen tilinpäätökseen kuuluu neljä osaa: tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja liitetiedot. Taseen tehtävänä on osoittaa yrityksen tilinpäätöspäivän taloudellinen asema. Tuloslaskelma kuvaa yrityksen tilikauden tuloksen muodostumista ja rahoituslaskelmassa yritys antaa selvityksen varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana. Liitetiedot täydentävät ja erittelevät taseessa, tuloslaskelmassa ja rahoituslaskelmassa annettuja tietoja. Rahoituslaskelmaa ei edellytetä kaikilta kirjanpitovelvollisilta, ainoastaan julkisilta osakeyhtiöiltä ja suurilta yksityisiltä osakeyhtiöiltä ja osuuskunnilta. Lisäksi kustakin taseen, tuloslaskelman ja rahoituslaskelman erästä on esitettävä vastaavat tiedot viimeistä edelliseltä tilikaudelta vertailutietona. Tilikausi on yleisesti 12 kuukautta. Tilinpäätös ja toimintakertomus on laadittava neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä ja se on allekirjoitettava ja päivättävä. (Leppiniemi & Kyykkänen 2009, 38–44.)

”Tilinpäätös ja toimintakertomus sekä luettelo kirjanpitokirjoista ja tositteiden lajeista samoin kuin tieto niiden säilytystavoista on kirjoitettava sidottuun tai välittömästi tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen sidottavaan tasekirjaan, jonka sivut tai aukeamat on numeroitava (KPL 3 luku 8 §). (Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336)”

Kirjanpitolain kolmannen luvun 9 §:ssä on mainittu myös ne kirjanpitovelvolliset, joiden on jätettävä jäljennös tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta ja ilmoitettava ne rekisteröitäväksi patentti- ja rekisterihallitukselle. Ilmoitusvelvollisia ovat yhtiömuodon perusteella mm. osakeyhtiöt, avoimet yhtiöt ja kommandiittiyhtiöt, joiden vastuunalaisena yhtiömiehenä on osakeyhtiö tai toinen avoinyhtiö tai kommandiittiyhtiö. Tilinpäätös on rekisteröitävä, jos kirjanpitovelvollinen on ns. suuri toimija. Suureksi liike- tai ammatinharjoittajaksi katsotaan kirjanpitovelvollinen, jos kaksi seuraavista rajoista on ylittynyt tilikaudella tai välittömästi edeltäneellä kaudella: (Leppiniemi & Kyykkänen 2009, 44–45.)

- liikevaihto on vähintään 7,3 milj. euroa
- taseen loppusumma on vähintään 3,65 milj. euroa
- kirjanpitovelvollisen palveluksessa on keskimäärin 50 henkilöä

Tilinpäätöksen arviointi alkaa perehtymällä tilinpäätökseen, lukemalla tilinpäätösasiakirjoja ja tekemällä johtopäätöksiä sen perusteella. Tilinpäätöksen pohjalta tehdään johtopäätöksiä yrityksen toiminnan kannattavuudesta, toiminnan laajuudesta ja rahoituksesta sekä yrityksen kilpailu- ja velanhoitokyvystä. On tärkeää tilinpäätöstä luettaessa arvioida, onko tilinpäätöksen tekijä pyrkinyt laskennan keinoin parantamaan tai huonontamaan yrityskuvaa vai onko tilinpäätös laadittu neutraalisti sen suhteen miltä tilinpäätös näyttää. Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen tutkimisen jälkeen voidaan päättää mitä tunnuslukuja lasketaan arvioitaessa yrityksen kannattavuutta, vakavaraisuutta ja maksuvalmiutta. (Leppiniemi & Kyykänen 2009, 160–161.)

2.4 Tuloslaskelma ja tase yleisesti

Tuloslaskelma ja tase muodostavat näennäisesti kaksi erillistä laskelmaa. Niiden välillä on kuitenkin kiinteä yhteys. Taseen näkökulmasta katsottuna tuloslaskelma on eräänlainen taseen apulaskelma, jonka tarkoituksena on selvittää omaan pääomaan kuuluvan voiton kasvu tai väheneminen kuluvana tilikautena. Tuloslaskelman ja taseen muoto ja sisältö on määrätty kirjanpitoasetuksessa. (Niskanen & Niskanen 2003, 18.)

Tuloslaskelman tulos kiinnostaa eniten omistajia ja verottajaa. Myös rahoittajat ovat kiinnostuneita tuloslaskelmasta ja taseesta. Heitä kiinnostavat yrityksen kyky maksaa lainoihin liittyvät velvoitteet sopimusehtojen mukaisesti. Koska kulukirjaukset ja tulojen jaksottaminen hyväksytään verotuksessa vain, jos vastaavat kirjaukset on tehty kirjanpidossa, ovat kirjanpidon tulos ja verottajan tulos kiinteästi sidoksissa toisiinsa. (Niskanen & Niskanen 2003, 19.)

2.5 Tuloslaskelma

Tuloslaskelma (LIITE 1) kertoo yrityksen toiminnan tuloksen. Tuloslaskelman tieto on luonteeltaan historiallista tietoa siitä, mitä on tapahtunut. Yrityksen tulevasta suorituskyvystä voidaan kuitenkin tehdä johtopäätöksiä historiallisesta tiedosta

huolimatta. Tuloslaskelma voidaan laatia joko kululajipohjaisena tai toimintokohtaisena. Yleisimmin on käytössä kululajikohtainen tuloslaskelma. Tuloslaskelman keskeisimpänä tehtävänä on selvittää tilikauden jakokelpoinen voitto. Lisäksi se antaa yrityksen sidosryhmille informaatiota yrityksen taloudellisesta suorituskyvystä tilikauden aikana. (Niskanen & Niskanen 2003, 17–18; Salmi 2006, 30.)

Tuloslaskelman ensimmäinen luku on liikevaihto, joka kertoo yrityksen varsinaisen toiminnan myyntituotot. Liikevaihdosta on vähennetty annetut alennukset, arvonnäkövero ja muut myynnin määrään perustuvat verot. Liikevaihdosta vähennetään myös myyntisaamisiin liittyvät kurssivoitot ja -tappiot. Jos yritys käyttää osatuloutusta (KILA 4.9.2000), sisältyy osatuloutettumäärä liikevaihtoon. Samaan aikaan tuloutusta vastaavat menot kirjataan kuluksi. (Leppiniemi & Kyykkänen 2009, 132; Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi 2009, 14.)

Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastonmuutos on käytössä yrityksillä, joilla on tuotteiden valmistustoimintaa. Se sisältää sekä yrityksen itsensä jalostaman että puolivalmiste- ja valmistevaraston muutoksen. Varaston lisäyskirjauksella (+) pienennetään tuloslaskelman kuluja ja varaston vähennyskirjauksella (-) kasvatetaan tuloslaskelman kuluja. (Leppiniemi & Kyykkänen 2009, 132.)

Valmistus omaan käyttöön kirjaus on tuotteiden valmistustoimintaa harjoittavien yritysten kirjaus, jotka tavalla tai toisella ottavat omaan käyttöön valmistamansa tuotteen, joka ei kasvata näin ollen liikevaihtoa. (Niskanen & Niskanen 2003, 30.)

Liiketoiminnan muut tuotot ovat tuottoja, jotka eivät johdu varsinaisen toiminnan myyntituotoista, esimerkiksi vuokratuotot, käyttöomaisuuden luovutusvoitot tai saadut avustukset. Liiketoiminnan muista tuotoista laaditaan yleensä erittely, koska se on välttämätön arvioitaessa liiketoimintaan nähden merkittäviä tuottoja tilinpäätösanalyysissä. (Niskanen & Niskanen 2003, 30; Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi 2009, 14.)

Ryhmä materiaalit ja palvelut ovat tuloslaskelman ensimmäinen kulurivi. Materiaalit ja palvelut sisältävät sekä materiaalipitoiset ostot eli aineet, tarvikkeet ja tavarat että työpitoiset ostot eli ulkopuoliset palvelut. Ulkopuoliset palvelut ovat vaihto-

omaisuuden työsuorituksista maksettuja korvauksia, esim. alihankkijoiden suunnittelu- ja konsultointitöitä. Aineet ja tarvikkeet jaetaan vielä kahteen osaan eli ostot tilikauden aikana ja varastojen muutos. Ostot merkitään tuloslaskelmaan kuluina, kun tavarat ja raaka-aineet on vastaanotettu. Tavaroiden ja raaka-aineiden ostojen ja käytön erotus merkitään tuloslaskelmaan varaston muutoksena. Varasto kasvaa, kun ostot ovat suuremmat kuin ainekäyttö ja vastaavasti varasto vähenee, kun on ostettu vähemmän kuin on käytetty. Varaston muutos kirjauksella ostomenot muutetaan näin tilikauden myyntiä vastaaviksi kuluiksi. (Leppiniemi & Kyykkänen 2009, 134–135; Salmi 2006, 40.)

Kululajikohtaisessa tuloslaskelmassa henkilöstökulut ovat vain yrityksen oman henkilökunnan kuluja. Henkilöstökulut jaetaan palkkoihin ja palkkioihin sekä henkilösivukuluihin. Palkat ovat ennakonpidätyksen alaisia ja palkkiot muulla perusteella maksettuja kuluja. Henkilösivumenot on jaettu vielä eläkekuluihin ja muihin henkilösivumenoihin. Eläkekulut ovat lakisääteisiä eläkekuluja ja vapaaehtoisia eläkekuluja. Muita henkilösivukuluja ovat mm. sosiaaliturvamaksu, ryhmähenkivakuutus, lakisääteinen tapaturmavakuutus ja työttömyysvakuutus. Vapaaehtoiseen henkilöstökuihin kuuluvat päivärahat, kilometrikorvaukset, muut korvaukset ja muut vapaaehtoiset henkilöstömenot. Nämä kulut eivät kuulu henkilökuluihin vaan ovat liiketoiminnan muita kuluja. Analysoitaessa yrityksen kulurakennetta tulee yrittäjän alipalkka vähentää yrityksen tuloksesta, mikäli yrittäjä toimii yrityksessä ilman palkkaa tai vajalla palkalla. (Niskanen & Niskanen 2003, 30; Salmi 2006, 51.)

Ryhmässä poistot ja arvonalentumiset pitkävaikutteisten tuotannon tekijöiden hankintamenot vähennetään vaikutusaikanaan. Ryhmä jaetaan edelleen kolmeen osaan: suunnitelman mukaiset poistot, arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä ja vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset. Poistot ovat joko suunnitelman mukaisia tasapoistoja tai elinkeinoverolain mukaisia enimmäispoistoja. Poistosuunnitelma tehdään etukäteen ja samalla arvioidaan miten pitkävaikutteinen tuotannon tekijä vaikuttaa eri tilikausien tulonmuodostukseen. Saadut investointiavustukset pienentävät poiston kohteena olevan omaisuuden hankintamenoa. Arvonlennuksia voidaan käyttää joko poistojen tilalla tai sellaisenaan. Arvonlennuksen voi tehdä omaisuudelle, jota on kohdannut esim. tulipalo, varkaus tai jonkin muu vahinko. Kun analysoidaan poistoja, analyysoijan on hyvä stan-

dardisoida poistot elinkeinoverolain enimmäispoistojen suuruisiksi, tällöin yritysten vertailtavuus paranee. (Salmi 2006, 51. Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi 2009, 18–19; Leppiniemi & Leppiniemi 2000, 124.)

Liiketoiminnan muita kuluja ovat kaikki ne yrityksen varsinaiseen toimintaan liittyvät kulut, jotka eivät sisälly tuloslaskelmassa edellä esitettyihin kuluihin. Liiketoiminnan muita kuluja ovat mm. mainos- ja markkinointikulut, edustuskulut, vuokrat, leasingmaksut ja tietoliikenne- ja pankkipalvelumaksut. Myös omaisuuden myyntitappiot kirjataan tähän ryhmään. Liiketoiminnan kuluja arvioitaessa ja analyysiä tehdessä liitetiedot ovat tärkeitä tässä ryhmässä. (Niskanen & Niskanen 2003, 34; Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi 2009, 17–18.)

Tuloslaskelmassa liikevoitto saadaan, kun yrityksen varsinaisesta toiminnasta johtuneesta liikevaihdosta ja liiketoiminnan muista tuotoista vähennetään varsinaisesta liiketoiminnasta johtuneet kulut (valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varaston muutos, valmistus omaan käyttöön, liiketoiminnan muut tuotot, materiaalit ja palvelut, henkilöstökulut, poistot ja arvonalentumiset, liiketoiminnan muut kulut). Liikevoitto osoittaa yrityksen varsinaisen toiminnan tuloksen. Liikevoitto on kannattavuuden analyysissä tärkeä rivi, sillä se kertoo yrityksen toiminnan kannattavuuden tason ja siitä voidaan päätellä tulevaisuuden kehityssuunta. (Tomperi 2003, 145; Salmi 2006, 53.)

Liikevoiton jälkeen esitetään rahoituksen tuotot ja kulut, mm. korkotulot. Tämän jälkeen esitetään satunnaisten erien tuotot ja kulut, jotka perustuvat tavanomaisesta toiminnasta poikkeaviin, kertaluonteisiin tapahtumiin. Sen jälkeen esitetään tuloslaskelman järjestelyerät eli tilinpäätössiirrot. Lopuksi tuloslaskelmassa esitetään tuloverot ja muut välittömät verot. Tuloslaskelman viimeiseltä riviltä nähdään tilikauden voitto tai tappio. (Tomperi 2003, 145,151)

Liikevoiton/tappion jälkeen ensimmäisenä eränä ovat rahoitustuotot ja -kulut. Rahoituserät kertovat yrityksen rahoituksen hankinnan ja sijoitustoiminnan tuloksen. Rahoitustuotot ja -kulut jakaantuvat seitsemäksi alaryhmäksi: Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyhteisöissä, tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista, muut korko- ja rahoitustuotot, arvonalentumiset pysyvien

vastaavien sijoituksista ja vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereista sekä korko ja muut rahoituskulut. Tietoja voidaan käyttää esim. yrityksen rahoitusriskiä arvioitaessa. Eri rahoituskulujen jakautumisen avulla voidaan arvioida kuinka joustavia tai sitovia rahoituskulut ovat. Rahoitustuottojen ja -kulujen jälkeen tuloslaskelmassa on välitulos nimeltään voitto ennen satunnaisia eriä. Luku osoittaa yrityksen tuloksellisuuden juoksevien menojen, rahoitustuottojen ja -kulujen jälkeen. Luku on tärkeä arvioitaessa yrityksen taloudellista kehitystä. (Leppiniemi & Leppiniemi 2000, 131; Leppiniemi & Kyykkänen 2009, 139, 141.)

Satunnaiset tuotot ja kulut ovat kertaluonteisia tavanomaisesta toiminnasta poikkeavia ja olennaisia tapahtumia. Niillä ei ole suoranaista yhteyttä säännölliseen liiketoimintaan. Satunnaiset tulot ja kulut tulee eritellä liitetiedoissa. Satunnaiset erät tulkitaan suppeasti, sillä usein tulo- ja menoerät kirjataan tuloslaskelman liiketoiminnan tuottoina tai kuluina. (Leppiniemi & Leppiniemi 2000, 133.)

Voitto/tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja kertoo yrityksen säännöllisen liiketoiminnan ja satunnaisten tapahtumien tuloksen, ennen vero- ja voitonjakosuunnittelua. (Salmi 2006, 54.)

Tilinpäätössiirtoihin kirjataan vapaaehtoiset varaukset ja poistoerot. Niiden perustana ei ole liiketapahtuma vaan verotuksen tuloksen järjestely. Elinkeinoverolain mukaan vapaaehtoiset varaukset ovat hyväksyttäviä, jos ne on vähennetty myös kirjanpidossa tilikaudella tai aikaisempina tilikausina samansuuruisena. Vapaaehtoisia varauksia ovat mm. toimintavaraus ja jälleenhankintavaraus. Poistoerot ovat verotuksessa hyväksytyt poiston ja suunnitelman mukaisen poiston välisiä eroja. Kokonaispoiston summan tulee olla nolla tai negatiivinen. Tilinpäätöstä analysoitaessa tilinpäätössiirrot tulee käsitellä laskennallisilla veroilla vähennettynä. (Salmi 2006, 135.)

Välittömät verot ovat tuloslaskelmassa kahtena eränä: tuloverot ja muut välittömät verot. Muut välittömät verot ovat tuloslaskelmassa erittäin harvinaisia. Tuloverot ovat tilikauden tulon perusteella määräytyviä suoriteperusteisia tuloveroja. Aikaisempia tilikausia koskevat laskennalliset verosaamiset ja -velat voidaan esittää

vähäisyytensä vuoksi tuloveroina tai muina välittöminä veroina. Ne voidaan esittää myös vapaaehtoisuuteen perustuen liitetiedoissa. (Salmi 2006, 57.)

Tilikauden voitto/tappio kertoo yrityksen virallisen tuloksen, kun kaikki kauden tuotot ja kulut on otettu huomioon. Voitto ja tappio kertovat millä tavalla yrityksen nettovarallisuus muuttuu. Tilikauden voitto kertoo mitä omistajille jäi tilikauden toiminnasta. Tämän perusteella tehdään päätökset osingon jaosta yrityksen osakkaille. (Salmi 2006, 57.)

2.6 Tase

Kirjanpitoasetuksessa on säädetty kaikille kirjanpitovelvollisille yhteinen tasekaava. Pienet kirjanpitovelvolliset saavat kuitenkin tehdä taseen lyhennyksessä muodossa. Taseen tehtävänä on osoittaa yrityksen tilinpäätöshetken taloudellinen asema. Tase kertoo tilinpäätöshetkellä yrityksen varat ja velat. Mikäli tase sinällään ei kerro tilikauden oikeita ja riittäviä tietoja kirjanpitovelvollisen taloudellisesta asemasta, tulee oikeiden ja riittävien tietojen antaminen varmistaa tilinpäätösliitteillä. Tase on jaettu vastaavaa puoleen, joka näyttää yrityksen rahan käyttökohteet ja vastattavaa puoleen, joka näyttää yrityksen rahan lähteet. (Salmi 2006, 59.)

2.6.1 Vastaavaa

Taseen vastaavaa puoli (LIITE 2) on jaettu pysyviin ja vaihtuviin vastaaviin hyödykkeen käyttötarkoituksen perusteella. Taseen vastaavaa puolen **pysyvät vastaavat** ovat sellaista omaisuutta, jota yritys käyttää liiketoiminnassaan tulojen keräyttämiseen pitkällä aikavälillä. Tällaisia ovat:

Aineettomat hyödykkeet: kehittämismenot, aineettomat oikeudet, liikearvo, muut pitkävaikutteiset menot, ennakkomaksut.

Aineettomat hyödykkeet ovat immateriaalista varallisuutta, jota on useimmiten hyvin vaikea erottaa tai myydä yrityksestä. Kirjanpitolaissa on määritelty aineettomi-

en hyödykkeiden aktivoimisesta. Kun aineettomia hyödykkeitä aktivoidaan, on ne poistettava viiden vuoden kuluessa (erityistapauksissa enintään 20 vuotta). Aineettomien hyödykkeiden aktivoinnin perusteista tulee tehdä selvitys liitetietoon. Aineettomien hyödykkeiden aktivointi ei ole pakollista vaan ne voi aina vähentää vuosikuluina. Tilinpäätöksen analysoijan tulee tarkasti tutkia kirjanpitovelvollisen tarkoitus näissä kirjauksissa. Pitää tarkastella onko kyseessä yrityksen huonon menestymisen peittäminen tai vastaavasti liiallisen oman pääoman määrän kasvattaminen. (Leppiniemi & Kyykkänen 2009, 112; Leppiniemi & Leppiniemi 2000, 140–141; Salmi 2006, 61)

Aineelliset hyödykkeet: maa- ja vesialueet, rakennukset ja rakennelmat, koneet ja kalusto, muut aineelliset hyödykkeet, ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat.

Aineelliset hyödykkeet ovat konkreettista omaisuutta, johon liittyy tulevaisuuden tulonodotuksia. Aineellisista hyödykkeistä ennakkomaksuista ja maa- ja vesialueista ei yleensä tehdä poistoja. Maa- ja vesialueiden hankintamenosta tehdään tarvittaessa vähennys/lisäys todetun arvonalentumisen tai arvonkorottumisen perusteella. Aineellisten hyödykkeiden koneista, kalustosta, rakennuksista, rakennelmista sekä muista aineellisista hyödykkeistä tehdään poistoja. Hankintameno poistetaan suunnitelman mukaisesti. (Salmi 2006, 62–63.)

Sijoitukset: saamiset, osakkeet ja osuudet

Saamisia, osakkeita ja osuuksia käsitellään taseessa erinä: osuudet saman konsernin yrityksissä, osuudet omistusyhteyserityksissä, muut osakkeet ja osuudet, saamiset saman konsernin yrityksiltä, saamiset omistusyhteyserityksiltä ja muut saamiset. Erät ovat sellaisia finanssisijoituksia, joiden on tarkoitettu tuottavan tuloa pidemmän ajan kuluessa. Sijoituksia voivat olla pörssiosakkeet, pitkäaikaiset myyntisaamiset, joukkolaina- tai pääomalainasijoitukset tai rahastosijoitukset. (Salmi 2006, 63; Leppiniemi & Kyykkänen 2009, 115.)

Taseen vastaavaa puolen **vaihtuvat vastaavat** ovat omaisuutta, jotka kerryttävät tuloja lyhyellä, alle vuoden pituisella aikavälillä. Tällaisia ovat mm.

Vaihto-omaisuus: aineet ja tarvikkeet, keskeneräiset tuotteet, valmiit tuotteet, muu vaihto-omaisuus ja ennakkomaksut.

Vaihto-omaisuutta ovat hyödykkeet, jotka on tarkoitettu myytävän eteenpäin sellaiseen tai jalostettuna. Vaihto-omaisuutta ovat esim. raaka-aineet, tarvikkeet, puolivalmisteet, valmiit tuotteet, pakkaustarvikkeet ja myytäväksi tarkoitetut varastot. Varastojen todellista arvoa on erittäin vaikea arvioida. Kirjanpitolaissa on säädetty, että varastoja ei saa yliarvostaa. Varaston arvon laskeminen saattaa vaikuttaa eri yritysten vertailtavuuteen ja yrityksen sisällä varaston arvostuksella saattaa olla merkittävä vaikutus tilikauden voittoon ja sitä kautta voitonjakopäätöksiin. Erä, ennakkomaksut, on luonteeltaan rahoituksellinen. Ennakkomaksu on saaminen, jota ei peritä rahana vaan vastaanotetaan hyödyke, josta ennako on suoritettu. (Salmi 2006, 64; Leppiniemi & Kyykkänen 2009, 117–118.)

Saamiset: myynti- ja lainasaamiset, muut saamiset, maksamattomat osakkeet/osuudet ja siirtosaamiset.

Vaihtuvien vastaavien saamiset jaetaan lyhytaikaisiin ja pitkäaikaisiin saamisiin. Saaminen on pitkäaikaista yli vuoden pituisilla saamisilla ja lyhytaikaista alle vuoden pituisilla saamisilla. Saamiset jaetaan vielä aiheuttamisperiaatteen mukaan yllä oleviin ryhmiin. Myyntisaamiset syntyvät, kun yritys antaa maksuaikaa asiakkailleen. Lainasaamisissa ilmoitetaan annetut rahalainat. Muut saamiset ovat osaamisia yrityksen ulkopuolelta. Siirtosaamisia ovat etukäteen maksetut tulevan tilikauden menot tai vastaavasti päättyneeltä tilikaudelta tulleet tulot, joista ei ole vielä saatu maksua (tulojäämät). Siirtosaamisia ovat myös laskennalliset verosaamiset, jotka johtuvat kirjanpidon ja verotuksen välisistä jaksotuseroista ja väliaikaisista eroista. Tilinpäätösanalyysissä tehdään lyhytaikaisten saamisten perusteella arvioita yrityksen maksuvalmiudesta. Saamisista tulee antaa lisätietoja liitetiedoissa, tällöin pystytään arvioimaan saamisen varmuus. (Leppiniemi & Leppiniemi 2000, 150; Leppiniemi & Kyykkänen 2009, 118–119.)

Rahoitusarvopaperit: osakkeet ja osuudet, muut arvopaperit.

Rahoitusarvopaperit ovat sellaisia arvopapereita, joihin yritys tilapäisesti sijoittaa käteisvarojaan. Nämä arvopaperit ovat luonteeltaan sellaisia, että ne voidaan muuttaa käteiseksi helposti, esim. korkeintaan vuoden pituiset joukkovelkakirjalainat. (Leppiniemi & Kyykkänen 2009, 120.)

Taseen viimeinen vastaavaa puolen erä on rahat ja pankkisaamiset. Erässä esitetään yrityksen käteisvarat, kassassa olevat rahat ja pankkitileillä olevat rahat. (Leppiniemi & Kyykkänen 2009, 121.)

2.6.2 Vastattavaa

Taseen vastattavaa puolella (LIITE 3) esitetään yrityksen oma pääoma ja yrityksen lyhytaikainen ja pitkäaikainen vieras pääoma. Oma pääoma on omistajien yritykseen sijoittamaa rahoitusta, sekä edellisten tilikausien voittojen vapaasti käytettävissä oleva rahasto ja tilikauden voitto. Vieras pääoma on yrityksen lyhytaikaista tai pitkäaikaista velkaa. (Tomperi 2003, 152–163.)

Tasekaavassa **oma pääoma** on jaettu seitsemään eri osaan: Osake-, osuus- tai muu vastaava pääoma, ylikurssirahasto, arvonkorotusrahasto, käyvänarvon rahasto, muut rahastot. Omaa pääomaa pidetään yrityksen vakavaraisuuden perustana. Suuri oman pääoman määrä pienentää rahoitusriskiä. Kirjanpitovelvollisen yritysmuodon perusteella nimikkeenä voidaan käyttää joko osakepääoma, osuuspääoma tai esim. peruspääoma. Erä on pääasiassa omistajien yritykseen sijoittamaa pääomaa joko rahana tai esim. apporttiona. (Salmi 2006, 68–69; Leppiniemi & Kyykkänen 2009, 122.)

Ylikurssirahasto liittyy ennen vuotta 2006 voimassa olleeseen osakeyhtiölakiin ja nykyisin ylikurssirahastoa ei voi enää kasvattaa. Aikaisemmin ylikurssirahastoon merkittiin osakeannissa osakkeiden nimellisarvon ylittävä pääoma tai rahoitusmarkkinoilta omana pääomana saadut sijoitusluonteiset erät. (Salmi 2006, 70; Leppiniemi & Kyykkänen 2009, 123.)

Kirjanpitolain mukaan arvonkorotusrahastoon saadaan merkitä maa- ja vesialueiden sekä arvopapereiden arvonkorotukset. Arvonkorotuksia ei tarvitse purkaa, jos arvonkorotuksen kaikki perustamisedellytykset pysyvät ennallaan. Arvonkorotuksen edellytyksenä pääasiassa on se, että omaisuuden arvo tilinpäätöspäivänä on oleellisesti ja pysyvästi korkeampi kuin alkuperäinen hankintahinta. Rahoitusarvopapereiden käypää arvoa voidaan soveltaa silloin, kun rahoitusarvopapereille voidaan luotettavasti määrittellä käypä arvo. Käytännössä kyseessä on osakkeen tai muun rahoitusarvopaperin pörssinoteeraus. Käyvän arvon muutos esitetään joko tuloslaskelman rahoituserissä tai taseen käyvän arvon rahastossa. (Salmi 2006, 70–71; Leppiniemi & Kyykkänen 2009, 123.)

Muita rahastoja ovat vararahasto, yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen mukaiset rahastot ja muut rahastot. Näitä rahastoja voidaan käyttää mm. osakepääoman korottamiseen tai tappioiden kattamiseen. Uuden osakeyhtiölain mukaan vararahastoa ei voi enää kartuttaa. (Leppiniemi & Kyykkänen 2009, 123–124.)

Erä edellisten tilikausien voitto/tappio kertoo, kuinka paljon aikaisemmilta tilikausilta on jäänyt jakamattomia voittoja yrityksen omistajille tai vastaavasti kuinka suuri mahdollinen tappion on. Tilikauden voitto kertoo kuinka paljon yritys on toiminnallaan tilikaudella kerryttänyt voittojaan omistajilleen. (Salmi 2006, 72.)

Taseen vastattavaa puolen tilinpäätössiirtoja ovat poistoero ja vapaaehtoiset varaukset. Ne ovat verotukseen liittyviä tuloksen järjestelemisiä ja ovat sallittuja, jos ne tehdään myös kirjanpidossa. Tilinpäätösjärjestelyt tehdään ennen verotettavan tuloksen laskemista. Elinkeinoverolain salliman poiston ja suunnitelman mukaisen poiston välinen erotus vähennetään tulolaskelmassa poistoeron lisäyksenä ja vastakirjaus tehdään taseeseen erään poistoero. Poistoeroa saa purkaa enintään sen verran kuin ao. tilikauden aikana vähennetään suunnitelman mukaisina poistoina. Vapaaehtoisia varauksia ovat mm. investointi- ja toimintavaraus. Vapaaehtoiset varaukset tulee purkaa pääsääntöisesti viimeistään toisena verovuonna sen muodostamisesta. (Leppiniemi & Kyykkänen 2009, 125; Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi 2009, 36.)

Pakolliset varaukset ovat yrityksen maksamattomia kuluja, joiden maksuperuste on jo syntynyt. Jos ei tiedetä tarkkaa määrää tai toteutumisajankohtaa nämä arvioidaan ja merkitään taseeseen pakolliseksi varaukseksi. Tällaisia voivat olla esim. riidanalaiset vahingonkorvaukset. Muita pakollisia varauksia ovat eläkevaraus, verovaraus ja muut pakolliset varaukset. Eläkevarauksiin merkitään eläkesitoumuksista aiheutunut velka, jonka tarkkaa määrää ja suorittamisajankohtaa ei tiedetä. Verovarauksiin kirjataan veroerä, jonka määrää ja ajankohtaa ei tiedetä veron riidanalaisuudesta johtuen. Muut pakolliset varaukset voivat liittyä esim. liiketoiminnan uudelleenjärjestelyihin. (Leppiniemi & Kyykkänen 2009, 126–127.)

Taseen **vieras pääoma** jakaantuu pitkä- ja lyhytaikaisiin velkoihin. Pitkäaikaiset velat ovat yli vuoden pituisia ja lyhytaikaiset alle vuoden pituisia velkoja. Pitkäaikaisen velkojen seuraavan tilikauden aikaiset lyhennykset merkitään lyhytaikaisiin velkoihin. Yrityksen vieras pääoma on välttämätön yritystoiminnan rahoituslähde. Mitä vähemmän yrityksellä on vierasta pääomaa eli velkaa suhteessa yrityksen omaan pääomaan, sitä enemmän sillä on vastaavasti omaa pääomaa. Vieras pääoma on joustamatonta eli korkokulut ja lyhennykset tulee hoitaa tiettyinä päivämäärinä kassatilanteesta riippumatta. Vieraan pääoman jako pitkä- ja lyhytaikaiseen vieraaseen pääomaan on tärkeää yrityksen maksuvalmiuden arvioinnissa. (Salmi 2006, 75.)

Taseen pitkäaikaisessa vieraassa pääomassa ja lyhytaikaisessa vieraassa pääomassa on kummassakin seuraavat aluerät: joukkovelkakirjalainat, vaihtovelkakirjalainat, pääomalainat, lainat rahoituslaitoksilta, eläkelainat, saadut ennakot, ostovelat, rahoitusvekselit, velat saman konsernin yrityksille, velat omistusyhteisyrittäjille, laskennalliset verovelat, muut velat ja siirtovelat. (Leppiniemi & Kyykkänen 2009, 127.)

Joukkovelkakirjalainat ovat jälkimarkkinakelpoisia lainoja, joissa on useita lainantantajia, esim. obligaatiolainat ja debentuurilainat. Vaihtovelkakirjalainat ovat osakeyhtiölaissa määritellyjä lainoja, jotka voidaan kokonaan tai osittain vaihtaa tiettyjen ehtojen mukaan yhtiön osakkeisiin. Pääomalainat liittyvät osakeyhtiöiden ottamiin lainoihin, joissa esim. lainojen pääoma ja korko saadaan maksaa selvitystilassa tai konkurssissa takaisin muita velkoja huonommalla etuoikeudella. Lainat

rahoituslaitoksilta ovat tavallisia velkakirjalainoja joko koti- tai ulkomaisilta rahoituslaitoksilta, rahoitusyhtiöiltä tai vakuutusyhtiöiden sijoituslainoja. Eläkelainat ovat eläkelaitoksille ja -säätiöille maksettujen eläkemaksujen takaisinlainausta. Saadut ennakot ovat esim. projektisopimuksista saatuja ennakkomaksuja, jotka on saatu ennen kuin työ on tehty tai tavara on toimitettu. Ostovelat ovat tehdystä työstä tai saaduista tavaroista vielä toimittajalle maksamattomat erät. Velat saman konsernin yrityksille ja omistusyhteisyriksille ovat lainoja esim. emoyhtiöltä tai tytäryhtiöiltä. Muita velkoja voivat olla esim. lainat muilta yrityksiltä, arvonlisäverovelka tai ennakonpidätysvelka. Siirtovelat syntyvät, kun tilinpäätös muokataan suoriteperusteiseksi, esim. tilikaudelle kuuluva maksamaton korko tai työntekijöiden lomapalkat (menojäämä). Myös tuloennakot eli esim. etukäteen saadut tulevalle tilikaudelle kuuluvat vuokratulot ovat siirtovelkaa. Laskennallinen verovelka perustuu kirjanpidon ja verotuksen väliseen ajoituseroon. (Salmi 2006, 75–76; Leppiniemi & Kyykkänen 2009, 127–129.)

2.7 Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelman laatimisvelvollisia ovat suuret osakeyhtiöt, osuuskunnat. Suureksi osakeyhtiöksi tai osuuskunnaksi katsotaan yhtiö, jos kaksi seuraavista rajoista on ylittynyt tilikaudella tai välittömästi edeltäneellä kaudella: liikevaihto 7,3 milj. euroa, taseen loppusumma 3,65 milj. euroa tai palveluksessa keskimäärin 50 henkilöä. Kirjanpitolautakunta on antanut yleisohjeen rahoituslaskelman laadinnasta. Rahoituslaskelmalle ei ole kirjanpitoasetuksessa säädetty kaavaa, mutta siinä määrätään rahoituslaskelman keskeisestä sisällöstä. Rahoituslaskelmassa annetaan selvitys varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana ja laskelmassa on käytävä ilmi liiketoiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat. (Leppiniemi & Kyykkänen 2009, 153–154.)

Rahoituslaskelma täydentää taseen ja tulolaskelman antamaa kuvaa. Rahoituslaskelmaa voidaan käyttää hyvin yritysten välisten tietojen vertailussa. Rahoituslaskelman avulla tilinpäätöksen lukija näkee mistä rahat tulevat yritykseen, miten ne on käytetty ja kuinka ne ovat riittäneet. (Leppiniemi & Kyykkänen 2009, 153–154.)

2.8 Toimintakertomus

Kirjapitolain kolmannessa luvussa määrätään toimintakertomuksen sisällöstä. Toimintakertomus on tilinpäätöstä täydentävä ja selventävä asiakirja. Toimintakertomusta ei edellytetä kaikilta kirjanpitovelvollisilta. Kirjanpitolain mukaan pörssiyritysten ja suurten kirjanpitovelvollisten on laadittava toimintakertomus. Osakeyhtiölain mukaan pienenkin yhtiön on ilmoitettava tilintarkastuskertomuksen vaatimusten mukaiset tiedot liitetiedoissa, mikäli yhtiö ei anna toimintakertomusta. Kirjanpitolain mukaan toimintakertomuksessa tulee näkyä ainakin tiedot yrityksen toiminnan kehittymistä koskevista tärkeistä seikoista, tiedot tilikauden päättymisen jälkeisistä olennaisista tapahtumista, arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä ja selvitys tutkimus- ja kehitystoiminnan laajuudesta. (Salmi 2006, 79.)

Myös toimintakertomuksen tulee antaa oikean ja riittävän kuvan yrityksen toiminnasta samoin kuin tilinpäätöksessäänkin. Tärkeät seikat riippuvat yrityksen liiketoiminnan laadusta ja laajuudesta sekä yrityksen kannattavuudesta ja taloudellisesta asemasta. Olennaisina tapahtumina voidaan ilmoittaa mm. toiminnan aloittaminen tai lopettaminen jollakin yrityksen liiketoiminnan alalla, merkittävät investoinnit, merkittävät vahingot tai luottotappiot tilikauden aikana sekä merkittävät muutokset yritysjohdossa. Olennaisiin tapahtumiin perehtyminen on tärkeää, kun ennakoidaan ja arvioidaan tulevaa toimintaa. Tulevaa kehitystä ei yleensä ilmoiteta rahamuotoisena vaan annetaan varovaisia arvioita ja kannanottoja tulevasta. (Salmi 2006, 79–80; Leppiniemi & Leppiniemi 2000, 80–81.)

Tutkimus- ja kehittämismenojen selvittämisessä ilmoitetaan yleensä siihen käytetty rahamäärä ja sen käsitteleminen tilinpäätöksessä joko vuosikuluna tai aktivointina taseen aineettomaksi hyödykkeeksi. Toimintakertomuksessa mm. osakeyhtiölain mukaan tulee esittää tarvittaessa selostuksia ja selvityksiä suunnatuista osakeanneista, optio-oikeuksista tai vaihtovelkakirjalainoista sekä selostukset yrityksen mahdollisesta sulautumisesta, jakautumisesta tai muusta vastaavasta muutoksesta. Toimintakertomuksessa tulee esittää myös hallituksen esitys voiton tai tappion käsittelemisestä. Tällä on tärkeä merkitys omistajalle ja lainan antajalle. (Salmi 2006, 79–80; Leppiniemi & Leppiniemi 2000, 80–83.)

Lisäksi pakollisessa toimintakertomuksessa edellisten lisäksi tulisi näkyä kattava ja tasapuolinen arvio yrityksen toimintaan liittyvistä merkittävistä riskeistä, yrityksen liiketoiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista ja taloudellisesta asemasta ja tuloksesta tunnuslukujen avulla. Myös tiedot henkilöstöstä, toiminnan ympäristötekijöistä ja muista yrityksen liiketoiminnan kannalta merkityksellisistä seikoista tulisi antaa toimintakertomuksessa. (Leppiniemi & Kyykkänen 2009, 158.)

2.9 Tilinpäätöksen liitetiedot

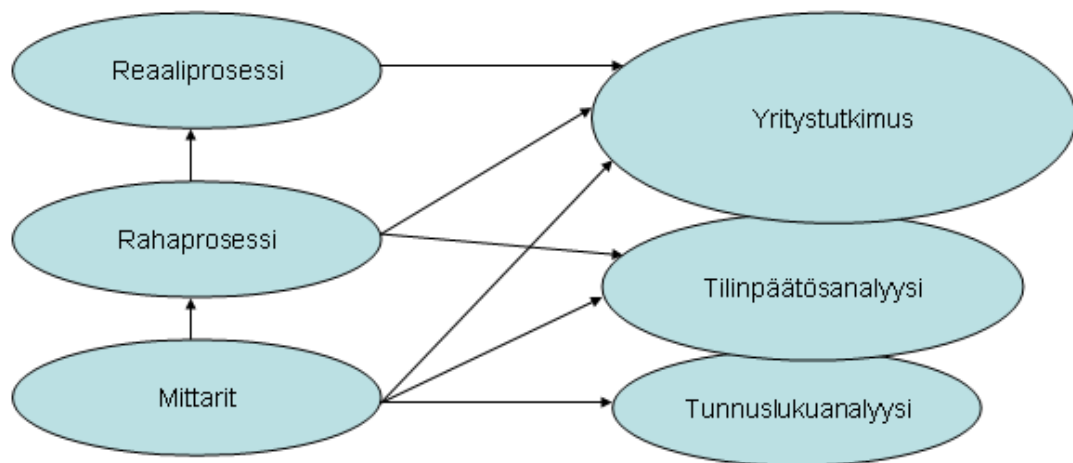
Liitetiedot ovat osa tilinpäätöstä. Kirjanpitolain kolmannen luvun mukaan liitetietojen tehtävänä on täydentää taseen, tuloslaskelman ja rahoituslaskelman tietoja. Laissa on myös vaatimus oikean ja riittävän kuvan antamisesta kirjanpitovelvollisen tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Liitetiedoissa esitetään erittelyjä ja selostuksia eri tapahtumien ymmärtämiseksi ja syventämiseksi. Näiden tietojen avulla tilinpäätöksen lukija voi yhtenäistää taseen, tuloslaskelman ja rahoituslaskelman lukuja, ennen kuin niistä lasketaan tunnuslukuja ja tehdään johtopäätöksiä. (Leppiniemi & Kyykkänen 2009, 156–157.)

2.10 Tilintarkastuskertomus

Kun kirjanpitovelvollisen kirjanpito, tilinpäätös ja toimintakertomus tarkastetaan ja julkistetaan, on julkistettavaan tilinpäätökseen liitettävä jäljennös tilintarkastuskertomuksesta. Vakiomuotoinen tilintarkastuskertomus on todistus siitä, että tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen sisältämät tiedot ovat olennaisilta osiltaan oikeita ja lainmukaisia. Jos kertomukseen sisältyy tilintarkastuslain mukaisia kielteisiä lausuntoja, myös kielteiset lausunnot, muistutukset ja lisätiedot on aina julkistettava, vaikka kyseessä olisi vapaaehtoinen ja vapaamuotoinen tilintarkastuskertomus. Vakiomuotoisen tilintarkastuskertomuksen esittäminen on yleinen käytäntö. Mikäli tästä poiketaan se viestii tilinpäätöksessä olevista merkittävistä puutteista. (Leppiniemi & Kyykkänen 2009, 46.)

3 TILINPÄÄTÖSANALYYSI

3.1 Tilinpäätöksen pohjalta tehtävät analyysit

KUVIO 1. Tilinpäätöksen pohjalta tehtävät analyysit ja niiden väliset yhteydet (Niskanen & Niskanen 2003, 9.)

Tilinpäätösanalyysia käytetään yleisessä puheessa terminä kuvaamaan tilinpäätökseen perustuvaa monitasoista analyysia. Mikäli kuitenkin halutaan tilinpäätösanalyysi määritellä tarkemmin, se voidaan jakaa karkeasti kolmeen erilaiseen analyysimuotoon: tunnuslukuanalyysiin, tilinpäätösanalyysiin ja yritystutkimukseen. (Niskanen & Niskanen 2003, 9.)

3.1.1 Tunnuslukuanalyysi

Tunnuslukuanalyysia pidetään kolmesta edellä mainitusta analyysimuodosta kaikkein suppeimpana ja yksinkertaisimpana. Kun yrityksen tilaa arvioidaan tunnuslukuanalyysin perusteella, tehdään tilinpäätösinformaatiosta johtopäätöksiä lähes pelkästään muutamien vakiomittareiden eli taloudellisten tunnuslukujen perusteel-

la. Tunnuslukuanalyysin käyttö ei kuitenkaan rajoitu pelkästään taloudellisten tunnuslukujen laskentaan, vaan sen tuottamaa informaatiota käytetään apuna myös kahden muun analyysimuodon, tilinpäätösanalyysin ja yritystutkimuksen, laadinnassa. (Niskanen & Niskanen 2003, 9.)

3.1.2 Tilinpäätösanalyysi

Tilinpäätösanalyysi on käsitteenä kehittyneempi analyysimuoto, jossa yritystä tutkitaan tunnuslukuanalyysiä tarkemmin. Tilinpäätösanalyysi on yrityksen kannattavuuden, rahoituksen ja taloudellisten toimintaedellytysten mittaamista ja kriittistä arviointia tilinpäätösinformaatioon perustuen. Tilinpäätösanalyysissä pyritään tunnuslukujen arvojen lisäksi arvioimaan näihin lukuihin vaikuttaneita yrityksen sisäisiä ja ulkoisia tekijöitä. Näitä tunnuslukuja arvioitaessa voidaan saada selville yrityksen tunnuslukujen saamat mahdolliset hyvät ja huonot arvot. Lisäksi voidaan arvioida ovatko arvot satunnaisia vai voidaanko niistä päätellä jonkinlainen pitemmän aikavälin muutos. Tilinpäätösanalyysin laatimiseen liittyvä ongelma on siinä, että kaikkia taloudellisten lukujen taustalla olevia tekijöitä ei aina saada selville pelkästä tilinpäätösinformaatiosta. Tämä johtuu useimmiten siitä, että tilinpäätösanalyysin laatijoina toimivat useimmiten yrityksen ulkopuoliset asiantuntijat, joilla ei ole pääsyä kaikkiin yrityksen yksityiskohtaisiin tietoihin tai liiketoiminnan menestykseen vaikuttaviin tekijöihin. (Niskanen & Niskanen 2003, 8–11.)

Tilinpäätösanalyysissä voidaan käyttää vertailutietona toisen saman alan yrityksen tietoja tai toimialan keskimääräisiä tunnuslukuja. Tilinpäätösanalyysin tavoitteena on arvioida tuloksen riittävyttä ja kannattavuuteen liittyviä riskejä. Yrityksen vakaaraisutta voidaan arvioida tarkastelemalla muun muassa yrityksen pitkänaikavälin rahoitusrakenteeseen liittyviä riskejä. Yrityksen maksuvalmiutta tarkastelemalla voidaan tehdä arvioita yrityksen lyhyen aikavälin rahoituksen riittävydestä. (Niskanen & Niskanen 2003, 8.)

3.1.3 Yritystutkimus

Yritystutkimusta voidaan pitää näistä kolmesta analyysimuodosta kaikkein syvällisimpänä. Yritystutkimus pyrkii selvittämään yrityksen hyvään tai huonoon taloudelliseen menestykseen vaikuttaneet seikat usealla eri tasolla. Saatua tietoa voidaan edelleen jalostaa ja käyttää hyväksi, kun laaditaan tilinpäätös- ja tunnuslukutietoihin perustuvia ennustuksia yrityksen tulevaisuuden suunnasta ja kehityksestä. Varsinainen yritystutkimus on yleensä mahdollista suorittaa ainoastaan rahoituslaitosten tai erilaisten luottoluokituslaitosten yritystutkijoiden toimesta. Tämä johtuu siitä, että pankkeja ja rahoituslaitoksia valvova Rahoitustarkastus edellyttää yritystutkimuksen kaltaisen analyysin suorittamista ennen kuin yritykselle voidaan myöntää luottoa. (Niskanen & Niskanen 2003, 11.)

Rahoitustarkastus on 30.1.1996 antamassaan yleisohjeessa sanonut, että jokaisen pankkien tai rahoituslaitosten myöntämän luottopäätöksen on perustuttava yritystutkimuksen kaltaiseen luottoanalyysiin. Luottoanalyysia voi kutsua myös yritystutkimukseksi, sillä luottotutkimusohjeen esittämiin kysymyksiin ei voi vastata mitenkään tutustumatta yksityiskohtaisesti yritystoiminnan kaikkiin osa-alueisiin.

Yritys voi itse hankkia maksullisen luottoluokituksen niihin erikoistuneilta yrityksiltä. Tätä voidaan hyödyntää silloin, kun yritys haluaa laskea liikkeelle joukkovelkakirjalainoja tai käyttää yritystodistuksia lyhytaikaisten rahoitustarpeidensa kattamiseen. (Niskanen & Niskanen 2003, 12–13.)

3.2 Tilinpäätösanalyysin käyttäjät

Tilinpäätösanalyysistä saadaan informaatiota useille yrityksen sidosryhmille, joilla on omat odotuksensa ja toiveensa saatavilla olevista tiedoista. Tällaisia tilinpäätösinformaation käyttäjiä ovat mm. omistajat, sijoittajat ja analyytikot, yrityksen toimiva johto, työntekijät, rahoittajat, tavarantoimittajat, asiakkaat, erilaiset viranomaiset ja kilpailijat. (Niskanen & Niskanen 2003, 13.)

Omistajia eli sijoittajia voivat olla mm. yksittäiset piensijoittajat tai kansainväliset isot sijoittajat. Omistajia ovat yrityksen nykyiset omistajat tai mahdolliset tulevat uudet sijoittajat. Omistajat ovat tavoitteidensa mukaisesti kiinnostuneita joko sijoituksesta saatavasta tuotosta, osingoista tai sijoituksen mukanaan tuomasta päättävällällä yrityksessä. (Niskanen & Niskanen 2003, 13–14.)

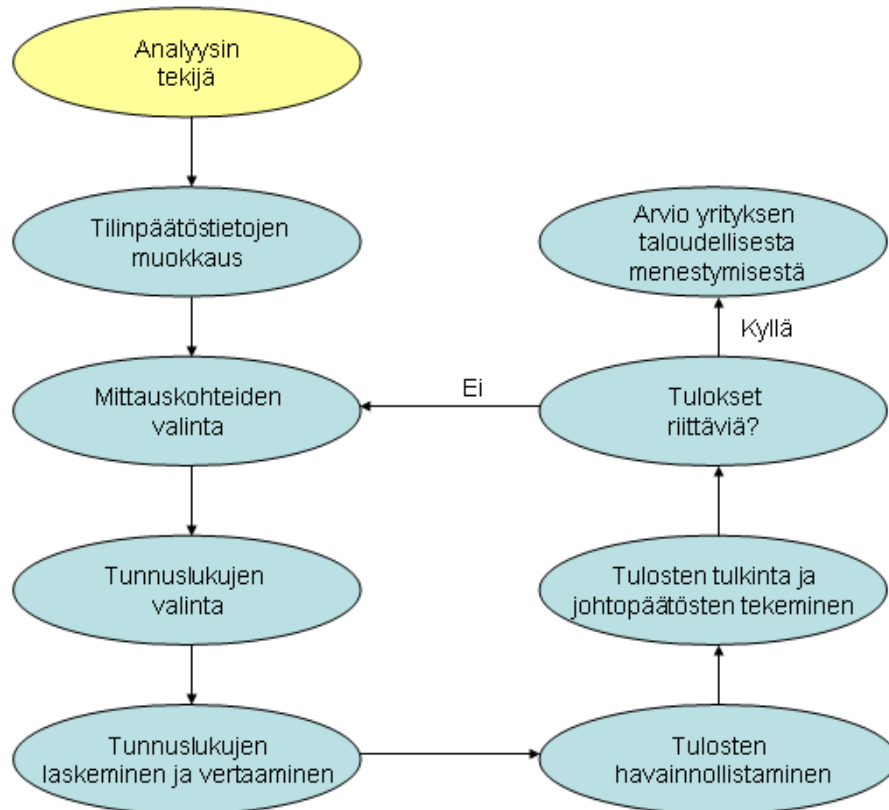
Yritysjohdo käyttää tilinpäätösinformaatiota jatkuvasti tehdessään erilaisia investointi- ja rahoituspäätöksiä tai päivittäiseen liiketoimintaan liittyviä operatiivisia päätöksiä. Työntekijät ovat kiinnostuneita yrityksen taloudellisesta tilanteesta ja kehityksestä oman työpaikan säilyvyyden kannalta. Myös mahdollisen lisäpalkan eli bonuksen saamisen kannalta työntekijät ovat kiinnostuneita yrityksen tuloksesta. (Niskanen & Niskanen 2003, 14–16.)

Yrityksen rahoittajat ovat myös kiinnostuneita yrityksen tilinpäätöksen sisällöstä tehdessään luottopäätöksiä yritykselle ja myöhemmin yrityksen kyvystä maksaa takaisin myönnettyt lainat laina-aikana. Yritykselle raaka-aineita tai muita tuotannon tekijöitä toimittavat tavarantoimittajat ovat kiinnostuneita erityisesti yrityksen maksuvalmiudesta eli kyvystä suoriutua maksuvelvoitteistaan lyhyellä aikavälillä. (Niskanen & Niskanen 2003, 16–17.)

Muille asiakkaille tilinpäätösinformaation tarve on pienempi, sillä jos asiakas ei saa tarvitsemaansa tuotetta tietyltä toimittajalta, hän vaihtaa toimittajaa. Verottajaa kiinnostaa yrityksen vuositulo, josta yritys maksaa veronsa. Lisäksi yritysten kilpailijat voivat olla kiinnostuneita yrityksen taloudellisesta tilasta. Kilpailijat voivat suunnitella paremmin omia tavoitteitaan verrattuna kilpailevaan yritykseen. (Niskanen & Niskanen 2003, 17.)

Sijoittajien, asiakkaiden tai tavarantoimittajien ei ole mielekästä itse tehdä analyysjä tilinpäätöstiedoista. Tällöin he voivat käyttää hyväksi analyytikkojen tekemiä valmiita analyysjä. Tilinpäätösanalyysin ammattitaitoinen laatiminen vaatii omaa osaamistaan. Erityisesti analyytikkojen subjektiiviset arviot yrityksistä ovat eri sidostyhmille tärkeitä. Analyytikot tekevät ennusteita sekä julkiseen käyttöön että omalle sijoitusasiakaskunnalleen. (Kallunki & Kytönen 2007, 22.)

3.3 Tilinpäätösanalyysin vaiheet

KUVIO 2. Tilinpäätösanalyysin vaiheet (Laitinen 1989, 16.)

Tilinpäätösanalyysin ensimmäiseen vaiheeseen kuuluu materiaalin keruu. Analyysin tekijän on hankittava yrityksen tilinpäätöstiedot tarkastettavalta ajanjaksolta. Sen jälkeen tapahtuu analyysin perustietojen eli tuloslaskelman, taseen ja liitetietojen muokkaus. Aineiston muokkauksen tärkein tavoite on saada eri vuosien ja eri yritysten aineistojen sisällöt yhtiömuodosta riippumatta samanlaisiksi. Vertailukelpoisista tiedoista selvitetään sitten mahdollisimman hyvin yrityksen menestyksellisyttä kuvaava tulos ja varallisuusasema. Tilinpäätösosoikaisujen tarve uuden kirjanpitolain perusteella on vähentynyt ja on nykyisin pääasiassa tilinpäätöksen erien uudelleen järjestelyä. Tilinpäätösanalyysin lähtökohta on, että yrityksen tilinpäätös on laadittu voimassa olevien lakien ja asetusten mukaisesti. Tilinpäätösosoikaisuja voidaan joutua tekemään eristä, joiden ei voi ajatella kuuluvan säännölliseen liiketoimintaan tai tilikauden aikaisista kertaluonteisista eristä, jotka saattavat vääristää esim. kannattavuuden lukuja. (Niskanen & Niskanen 2003, 19.)

Toisessa vaiheessa päätetään ne mittauskohteet, joista analyysin avulla pyritään saamaan selkoa. Valintoihin vaikuttaa myös se, kuka toimii analysoijana ja mihin tarkoitukseen analysointia käytetään. Mittauskohteita voivat olla mm. yrityksen kannattavuus, vakavaraisuus, maksuvalmius tai luottokelpoisuus. Kun mittauskohteet on valittu, mietitään millaisilla mittareilla mittauskohteista saadaan mahdollisimman tarkat tulokset. Mietitään myös mitkä ovat tarkoituksenmukaisimmat tunnusluvut mittauskohteiden mittaamiseen. Tunnusluvun on mitattava juuri sitä mitä sen on tarkoituskin mitata ja tunnuslukuja on voitava vertailla vuodesta toiseen. (Niskanen & Niskanen 2003, 19–20.)

Tilinpäätösanalyysin seuraavassa vaiheessa valitaan analyysitekniikat ja vertailukohteet, joita käytetään yrityksen taloudellisen menestymisen tutkimiseen. Kun erilaiset analysointitavat on löydetty ja toteutettu, tämän jälkeen alkaa tilinpäätösanalyysin olennaisin osa eli analysoinnissa saatujen tulosten arviointi ja niiden taustalla vaikuttavien tekijöiden selvittäminen. (Niskanen & Niskanen 2003, 20.)

Kun kaikki laskelmat ja tunnusluvut on laskettu, voidaan lasketut tulokset havainnollistaa taulukoiden ja kuvioiden avulla. Tämän jälkeen tulokset tutkitaan ja tehdään erilaisia johtopäätöksiä yrityksen menestymisestä ja taloudellisesta tuloksesta. Mikäli tulokset eivät ole riittäviä luotettavien johtopäätösten tekemiseen, voidaan palata takaisin mittauskohteiden valintaan. Jos analyysin tekijä on tyytyväinen saatuihin tuloksiin, tehdään tulosten avulla lopullinen arvio yrityksen taloudellisesta menestymisestä. Samalla tehdään myös ennuste yrityksen tulevasta kehityksestä. (Laitinen 1989, 18.)

3.4 Tilinpäätösanalyysin menetelmät

Tilinpäätösanalyysissä eri menetelmien avulla saatujen lukujen arviointi ja lukujen taustalla olevien syy-yhteys suhteiden selvittäminen on keskeisellä sijalla. Tunnuslukuja voidaan vertailla muiden yritysten tunnuslukuihin tai saman yrityksen eri vuosien tunnuslukuihin. Tilinpäätösanalyysi voidaan jaotella vertailukohteiden perusteella tiettyä vuotta koskevaan ajalliseen poikkileikkausanalyysiin tai peräkkäisiä vuosia koskevaan aikasarja-analyysiin. Ajallisessa poikkileikkausanalyysissä

yritystä verrataan tietyssä vuonna muihin samalla alalla toimiviin yrityksiin. Aika-sarja-analyysissä tarkastellaan yrityksen omaa kehitystä pitemmällä aikavälillä ja tehdään johtopäätöksiä yrityksen taloudellisen tilan kehityksestä. Nämä kaksi analyysityyppiä voidaan myös yhdistää ja tällöin voidaan tehdä aikaulottuvuuden sisältäviä vertailuja muihin yrityksiin. (Niskanen & Niskanen 2003, 20.)

Tilinpäätösanalyysissä käytettävät analyysitekniikat voidaan luokitella prosenttilukumuotoisen tilinpäätöksen laadintaan, trendianalyysiin, tunnuslukuanalyysiin ja kassavirta-analyysiin. Prosenttimuotoisella tilinpäätöksellä tarkoitetaan, että tuloslaskelman erät suhteutetaan prosentteina liikevaihtoon ja taseen erät taseen lopsummaan. Tällä menetelmällä saadaan selville tilinpäätöserien keskinäiset suhteet saman vuoden aikana. Prosenttilukumuotoisen tilinpäätöksen avulla myös erikokoisten yritysten väliset vertailut ovat paremmin mahdollisia. (Niskanen & Niskanen 2003, 87–88.)

Trendianalyysissä prosenttimuotoiset tilinpäätökset laaditaan useammalta vuodelta. Tarkastelujakson ensimmäinen vuosi on analyysin perusvuosi ja analyysi suoritetaan useammalta peräkkäiseltä vuodelta. Trendianalyysissä tarkastellaan yksittäisten tilinpäätöserien kehittymistä suhteuttamalla tuloslaskelman ja taseen eriä jonkin lähtövuoden arvoon. Tunnuslukuanalyysissä lasketaan suhdelukumuotoisia tunnuslukuja tuloslaskelman ja taseen kootuista eristä. Nämä tunnusluvut mittaavat yrityksen menestymisen osatekijöitä, kuten kannattavuutta, maksuvalmiutta ja yrityksen rahoitusrakennetta. Kassavirta-analyysissä laaditaan kassavirta- ja rahoituslaskelmia. Laskelmien suoriteperusteiset erät muutetaan kassaperusteisiksi. (Niskanen & Niskanen 2003, 19–20.)

3.5 Tilinpäätöstietojen oikaisuvaatimukset

Tilinpäätösanalyysin perustietona on virallinen tilinpäätös, tilinpäätöksen liitetiedot ja muu käytettävissä oleva informaatio. Tilinpäätöstietojen sisältö voi eri yrityksillä olla erilainen yritysten erilaisten harkinnanvaraisten kirjausten takia. Analyysin tekijän on aluksi oikaistava tilinpäätökset ennen kuin tilinpäätöksiä voidaan analysoida. Oikaisujen tavoitteena on saada eri yritysten tilinpäätöstiedot vertailukelpoisiksi.

si. Oikaisuperiaatteet tulee säilyttää samoina vuodesta toiseen seurattaessa yksittäisenkin yrityksen taloudellista menestystä. (Laitinen 1989, 72–73.)

31.12.1997 voimaan tulleen uuden kirjanpitolain ja kirjanpitoasetuksen myötä tilinpäätöksen tekeminen on tiukentunut ja tästä johtuen tilinpäätösten oikaisutarve on vähentynyt tai ainakin mahdollisuudet oikaisujen suorittamiseen ovat parantuneet huomattavasti entisestä. Ennen lain uudistusta yrityksillä oli huomattavasti enemmän mahdollisuuksia muokata tilinpäätöstään. (Kallunki & Kytönen 2007, 29–31.)

Yritystutkimusneuvottelukunta (YTN) antaa kirjanpitolakiin perustuen ohjeita tilinpäätösten oikaisuista. Liitteenä 4 esitetään YTN:n muodostama runko oikaistulle tuloslaskelmalle ja liitteenä 5 esitetään YTN:n muodostama runko oikaistulle taseelle. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 12; 25.)

Oikaistun tuloslaskelman ensimmäisenä eränä on liikevaihto. Liikevaihto muodostuu yrityksen varsinaisen toiminnan tuotteiden tai palvelujen myyntituotoista, joista on vähennetty annetut alennukset, arvonlisävero ja muut välittömät verot. Liikevaihdolla tarkoitetaan samaa asiaa sekä virallisessa että oikaistussa tuloslaskelmassa. (Niskanen & Niskanen 2003, 62.)

Liiketoiminnan muihin tuottoihin kuuluvat tuotot ovat yrityksen varsinaista liiketoimintaa, mutta eivät kuulu varsinaiseen liikevaihtoon. Tällaisia tuottoja ovat esim. vuokratuotot, käyttöomaisuuden myyntivoitot, yrityksen saamat avustukset (tutkimus-, tuotekehittely-, työllistämisavustukset ja EU-tuet). Jos tilikaudella on kirjattu tuloksen kannalta kertaluonteisia tuottoja muihin tuottoihin, tulisi nämä siirtää satunnaisiin tuottoihin ja vastaavasti niihin liittyvät kulut satunnaisiin kuluihin. Näin eri vuosien tilinpäätökset ovat paremmin vertailukelpoisia. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 14–15.)

Aine- ja tarvikekäyttö saadaan suoraan virallisen tuloslaskelman tilikauden ostoista, joista kirjauksen yhteydessä on vähennetty valmiiksi esim. rahtikulut, kurssierot ja arvonlisäverot. Edelliseen summaan lisätään vielä aine- ja tavaraostojen varastojen muutos. Ulkopuoliset palvelut tarkoittavat yrityksen ulkopuolisilta hankittuja palveluita, jotka liittyvät olennaisesti tuotantoon tai myyntiin. Näitä palveluita voivat

olla esim. alihankkijoiden, suunnittelutoimistojen ja henkilöstövuokrauspalvelusten kulut. Ryhmään eivät kuulu hallintoon liittyvistä palveluista maksetut kulut, kuten esim. tilintarkastuspalkkiot. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 15–16; Niskanen & Niskanen 2003, 32.)

Henkilöstökulut on virallisessa tuloslaskelmassa jaettu kahteen erään eli palkat ja palkkiot sekä palkan perusteella laskettavat pakolliset kulut, kuten sosiaaliturvamaksut, eläkkeet, eläkevakuutusmaksut, ja muut pakolliset vakuutusmaksut. Muut vapaaehtoiset henkilöstökulut, kuten päivärahat, kilometrikorvaukset ja muut korvaukset esitetään liiketoiminnan muina kuluina. (Niskanen & Niskanen 2003, 32.)

Tilinpäätösanalyysin laskennallinen palkkakorjaus koskee henkilöyhtiöitä, yksityisiä elinkeinonharjoittajia ja myös osakeyhtiöitä, mikäli omistajien työpanos yrityksessä on ilmeinen eikä työpanosta vastaava palkka sisälly tuloslaskelman kuluihin. YTN:n suosituksen mukaan palkkakorjaus lasketaan porrastetusti liikevaihdon määrän mukaisesti seuraavasti:

Liikevaihto (12 kk)	Palkkakorjaus/henkilö
70 000–400 000 €	20 000 €
yli 400 000 €	30 000 €

Laskennallisella palkkakorjauksella eri yritysmuotojen epäyhtenäinen palkkakirjauksen käytäntö helpottaa eri yritysten keskinäistä vertailua. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 16–17.)

Liiketoiminnan muut kulut ovat eriä, joita ei ole erikseen eritelty virallisessa tuloslaskelmassa. Muihin kuluihin kuuluvat mm. vuokrat, leasingmaksut, mainos- ja markkinointikulut, hallintopalvelujen kulut sekä tietoliikenne- ja pankkipalvelumaksut. Myös luottotappiot, myyntiprovisiot, rahtikulut ja käyttöomaisuuden myyntitappiot kuuluvat liiketoiminnan muihin kuluihin. Oikaisu koskee niitä olennaisia liiketoimintaan kuulumattomia eriä, jotka kuuluvat liiketoiminnan satunnaisiin ja kertaluonteisiin eriin. Kun liiketoiminnan muut tuotot siirretään satunnaisiin tuottoihin, näitä tuottoja vastaavat liiketoiminnan muut kulut on siirrettävä myös satunnaisiin kuluihin. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 17–18; Niskanen & Niskanen 2003, 64.)

Valmistustoimintaa harjoittava yritys laskee yhteen virallisen tilinpäätöksen erät *valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varaston muutos ja valmistus oman käyttöön* ja saa näin oikaistuun tuotelaskelmaan *erän valmisteveraston lisäys/vähennys*. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 18.)

Seuraavaksi saadaan oikaistussa tuloslaskelmassa ensimmäinen välitulos eli käyttökate. Käyttökate on arvo, joka liikevaihdosta jää jäljelle, kun siitä vähennetään liikevaihtoa vastaavat menot. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 12.)

Tuloslaskelmassa esitetyt suunnitelman mukaiset poistot lasketaan pysyvien vastaavien hankintamenosta ja niiden arvioidusta käyttöajasta. Poiston kohteena olevan omaisuuden hankintamenoa pienentävät saadut investointiavustukset. Kirjanpitolautakunta (KILA) antaa suosituksia taloudellisista käyttöajoista. Mikäli tuloslaskelmaan on merkitty KILA:n suosituksia ylittäviä poistoja, ne oikaistaan ja käytetään suunnitelman mukaisina poistoina elinkeinoverolain (EVL) maksimipoistoja. EVL:n poistojen ja yrityksen tekemien poistojen ero merkitään oikaistussa tuloslaskelmassa kohtaan muut tuloksen oikaisut. Erien laskemisen jälkeen tuloslaskelmassa on välitulos nimeltään liiketulos. (Yritysneuvottelukunta 2009, 18–19.)

Tuloslaskelman rahoitustuotot ja -kulut ryhmässä ovat mm. tuotot osuuksista ja muista sijoituksista, korkokulut, kurssierot ja välittömät verot. Korkokulut tarkoittavat raha-, luotto- ja vakuutuslaitoksille tai muille luotonantajille maksettuja vieraan pääoman kuluja. Mahdolliset kurssitappiot tai kurssivoitot siirretään oikaistussa tuloslaskelmassa kohtaan kurssierot, mikäli ne ovat suuruudeltaan merkittäviä. Oikaistun tulolaskelman välittömiin veroihin sisältyvät virallisen tuloslaskelman erät tuloverot ja muut välittömät verot (varallisuusvero). Erien jälkeen tuloslaskelmassa on välitulos nimeltään nettotulos. (Yritysneuvottelukunta 2009, 20–21.)

Satunnaiset tuotot ja kulut ovat varsinaiseen liiketoimintaan kuulumattomia, kertaluonteisia ja suuruudeltaan olennaisia eriä. Jos virallinen tuloslaskelma sisältää joitakin satunnaisia tuottoja ja kuluja, jotka kuuluvat varsinaiseen liiketoimintaan, siirretään ne liiketoiminnan muihin kuluihin. Erien laskemisen jälkeen tuloslaskelmassa on välitulos nimeltään kokonaistulos. (Yritysneuvottelukunta 2009, 22.)

Virallisen taseen eriä oikaistaan usealla tavalla. Virallinen ja oikaistu tase poikkeavat toisistaan monella tavalla. Oikaistussa taseessa yhdistellään monia virallisen taseen eriä ja oikaisuun taseeseen lisätään virallisesta taseesta puuttuva erä kuten esim. leasingmaksut. (Niskanen & Niskanen 2003, 70.)

Oikaistun taseen pysyvien vastaavien aineettomiin hyödykkeisiin aktivoidaan vain menoja, joista todennäköisesti kertyy tulevina vuosina niitä vastaava tuotto. Aineettomat hyödykkeet siirretään oikaistuun taseeseen joko suoraan (kehittämismenot, liikearvo) tai yhdistämällä muihin aineettomiin hyödykkeisiin (aineettomat oikeudet, muut pitkävaikutteiset menot, ennakkomaksut). Aineelliset hyödykkeiden erät, kuten maa ja vesialueet, rakennukset ja rakennelmat, koneet ja kalusto sekä muut aineelliset hyödykkeet (muut aineelliset hyödykkeet, ennakkomaksut, keskeneräiset hankinnat) siirretään suoraan oikaistuun taseeseen ilman oikaisuja. (Niskanen & Niskanen 2003, 72–73.)

Oikaistun taseen erä sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset koostuu useista virallisen taseen eristä. Erää osuudet saman konsernin yrityksissä ja omistusoikeusyrityksissä oikaistaan vain, mikäli omistetun yrityksen oma pääoma on menetetty. Erä muut osakkeet ja osuudet ei sisällä oikaisutarpeita. Erään saamiset saman konsernin yrityksiltä ja omistusyhteyshyötyksiltä sekä erään muut saamiset ei liity oikaisutarvetta ellei saamisten takaisinmaksuun liity epävarmuutta. (Niskanen & Niskanen 2003, 73–74.)

Erää leasingvastuukantaa ei esiinny virallisessa taseessa. Leasingrahoituksella yritykset yleensä vuokraavat koneita ja laitteita pitempiaikaisesti. Leasingvastuukanta on voimassa olevien leasingsopimusten jäljellä oleva määrä, joka selviää tilinpäätöksen liitetiedoista. Erä leasingvastuukanta lisätään oikaistun taseen pysyvien vastaavien puolelle ja vieraan pääoman puolelle omana eränään. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 30.)

Oikaistun taseen vaihtuvien vastaavien vaihto-omaisuuden erät aineet ja tarvikkeet, keskeneräiset ja valmiit tuotteet siirretään virallisesta taseesta suoraan oikaistuun taseeseen. Oikaistun taseen erään muu vaihto-omaisuus sisällytetään

virallisen taseen erät muu vaihto-omaisuus ja ennakkomaksut. Erään ei yleensä liity oikaisutarvetta. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 31.)

Oikaistun taseen erään lyhytaikaiset saamiset sisältyvät erät myyntisaamiset, sisäiset myyntisaamiset, muut sisäiset saamiset ja muut saamiset. Erät saadaan virallisen taseen lyhytaikaisista saamisista. Rahat ja rahoitusarvopaperit yhdistetään virallisen taseen eristä rahoitusarvopaperit ja rahat ja pankkisaamiset. Eriin voi liittyä oikaisua, jos siirtosaamisiin on kirjattu kurssitappioita tai kuluksi kirjaimattomia eläkevastuita. (Niskanen & Niskanen 2003, 75–76.)

Taseen oman pääoman erillä ei ole oikaisutarvetta. Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset ovat luonteeltaan vapaaehtoisia. Molempiin sisältyy laskennallista verovelkaa, joka yhtiöverokannan mukaan siirretään laskennalliseen verovelkaan, mikäli siirtoa ei ole tehty virallisessa tilipäätöksessä. Oikaistun oman pääoman oikaisut koostuvat eristä, joilla virallisen taseen omaisuuseriä tai velkoja on oikaistu muualla taseessa. (Niskanen & Niskanen 2003, 79–80.)

Oikaistun taseen pitkäaikainen vieras pääoma koostuu sellaisesta vieraasta pääomasta, jonka juoksuaika on yhtä vuotta pitempi. Erä jakaantuu pääomalainoihin, lainoihin rahoituslaitoksilta (lainat rahoituslaitoksilta, joukkovelkakirjalainat, vaihtovelkakirjalainat), eläkelainoihin, saatuihin ennakkoihin, sisäisiin velkoihin (velat saman konsernin yrityksille ja yhteisyriyksille) ja muihin pitkäaikaisiin velkoihin (ostovelat, rahoitusvekselit, muut velat ja siirtovelat). Lainat katsotaan olevan korollisia. (Niskanen & Niskanen 2003, 80–81.)

Oikaistun taseen pakollisiin varauksiin yhdistetään virallisen taseen erät eläkevaraukset, verovaraukset ja muut pakolliset varaukset. Oikaistun taseen lyhytaikainen vieras pääoma on sellaista velkaa, jonka maturiteetti (juoksuaika) on korkeintaan yksi vuosi. Oikaistun taseen korolliset lyhytaikaiset velat koostuvat virallisen taseen erästä lainat rahoituslaitoksilta, joukkovelkakirjalainat, vaihtovelkakirjalainat, eläkelainat, rahoitusvekselit ja muiden velkojen korollinen osuus. Lyhytaikaiset saadut ennakot, lyhytaikaiset sisäiset korolliset ja korottomat velat ja muut korottomat velat (muut velat ja siirtovelat) sisältyvät myös lyhytaikaiseen vieraaseen

pääomaan. Erät eivät yleensä vaadi varsinaisia oikaisuja, ainoastaan uudelleenjärjestelyjä. (Niskanen & Niskanen 2003, 80–81.)

3.6 Tilinpäätösanalyysin tunnusluvut

Tilinpäätösanalyysin tunnuslukulaskenta perustuu virallisiin tarkastettuihin tilinpäätöksiin, joiden perustana ovat kirjanpitolaki ja kirjanpitoasetus. Monet analyysoijat ottavat myös huomioon Yritystutkimusneuvottelukunnan julkaisemat suositukset laskeessaan erilaisia tunnuslukuja. Tunnusluvut ovat tilinpäätöksestä laskettuja mittareita, joiden avulla voidaan mitata yrityksen taloudellista kehitystä. Ne esitetään pääasiassa suhdelukumuotoisina (ratio), jolloin tilinpäätöksen jokin erä suhteutetaan joko liikevaihtoon tai taseen loppusummaan. Tilinpäätöksistä laskettavat tunnusluvut jaetaan kannattavuuden (profitability), vakavaraisuuden (solvency) ja maksuvalmiuden (liquidity) ryhmiin. Näiden lisäksi voidaan laskea omana ryhmään tehokkuutta mittaavat kiertonopeus tunnusluvut (turnover ration) ja konkurssin ennustamisessa käytettävät Z-luvut. Näitten tunnuslukujen lisäksi on olemassa osakekohtaisia tunnuslukuja ja kassavirtalaskelmiin perustuvia tunnuslukuja. (Niskanen & Niskanen 2003, 110–111.)

Tunnuslukujen antamien mittaustulosten tarkkuus riippuu niiden pohjana olevan tilinpäätösaineiston luotettavuudesta. Tämän lisäksi tunnusluvun toimivuus riippuu myös sen kyvystä mitata sitä ominaisuutta, jota sen on tarkoituskin mitata (validiteetti) ja toisena tunnusluvun kyvystä antaa ei-sattumanvaraisia mittaustuloksia (reliabiliteetti). Tunnusluvun voidaan sanoa olevan validi, kun sen antamat tulokset ovat keskimäärin oikeita ja reliaabeli, kun sen antamien mittaustulosten hajonta on pieni. (Niskanen & Niskanen 2003, 110–111.)

3.7 Kannattavuuden tunnusluvut

Tilinpäätösanalyysissä kannattavuutta tarkastellaan yleensä koko yrityksen tasolla. Kannattavuus voidaan jakaa sekä absoluuttiseen, että suhteelliseen kannattavuuteen. Absoluuttisen kannattavuuden lukuja ovat esim. oikaistun tuloslaskelman

liikevoitto ja nettotulos. Suhteellinen kannattavuus lasketaan siten, että absoluuttinen kannattavuus jaetaan suhteutettavalla tilinpäätöksen arvolla esim. taseen pääomaerällä. Suhteellinen kannattavuus liitetään pitkän aikavälin strategiaan ja absoluuttinen lyhyen ajan tavoitteisiin. Yrityksen kannattavuus on siis yleisesti yrityksen pitkän aikavälin tulontuottamiskykyä. Tällöin yritys tuottaa liiketoiminnallaan tuloja enemmän kuin tulojen hankkimiseksi on tarvinnut uhrata menoja. (Niskanen & Niskanen 2003, 112.)

Yleisimpiä kannattavuuden tunnuslukuja ovat tuloksen rakenteeseen liittyvät luvut kuten käyttökateprosentti, liiketulosprosentti, nettotulosprosentti, rahoitustulosprosentti. Pääoman tuottoon liittyvät tunnuslukuja ovat mm. kokonaispääoman tuotto-prosentti, sijoitetun pääoman tuotto-prosentti ja oman pääoman tuotto-prosentti. Luvut ovat prosenttimuotoisia ja ovat suhteutettu joko liikevaihtoon tai pääomaan. (Yritystutkimisneuvottelukunta 2009, 88–89.)

3.7.1 Käyttökate

Käyttökate ei esitetä nykyisin virallisessa tuloslaskelmassa. Yritystutkimusneuvottelukunnan oikaistussa tuloslaskelmassa käyttökate on kuitenkin säilytetty. Käyttökate kertoo kuinka paljon yritykselle jää myyntitulosta, varsinaiseen liiketoimintaan liittyvien kulujen vähentämisen jälkeen. Käyttökate pystytään kuitenkin laskemaan. Kululajikohtaisessa tuloslaskelmassa käyttökate saadaan lisäämällä liikevoittoon poistot ja arvonalentumiset. Toimintokohtaisessa tuloslaskelmassa ne joudutaan selvittämään tilinpäätöksen liitetiedoista eli liikevoittoon lisätään myös poistot ja arvonalentumiset. (Leppiniemi & Leppiniemi 2000, 180–181.)

Käyttökateprosentti on yrityksen liiketoiminnan tulos ennen poistoja ja rahoituseriä. Käyttökateprosentti on hyvä tunnusluku vertailtaessa samaan toimialaan kuuluvia yrityksiä keskenään. Toisaalta vertailukelpoisuutta heikentää se, että toiset yritykset omistavat tuotantovälineensä ja toiset yritykset ovat vuokranneet ne kokonaan tai osittain. Omistettujen tuotantovälineiden kulut näkyvät tuloslaskelmassa poistoina ja rahoituskuluina käyttökateen jälkeen, kun taas vuokratut tuotantovälineet

näkyvät liiketoiminnan muissa kuluissa käyttökateen jälkeen. (Yritystutkimisneuvottelukunta 2009, 55–56.)

$$\text{Käyttökate -\%} = \frac{\text{Käyttökate} * 100}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}}$$

Käyttökateprosentille ei ole yleispätevää tavoitearvoa. Yritystutkimisneuvottelukunta (2009, 56) on antanut käyttökateprosentille seuraavanlaiset ohjearvot toimialoittain:

kauppa	2–10 %
palvelu	5–15 %
teollisuus	15–20 %

3.7.2 Liiketulosprosentti

Ensimmäinen välitulos virallisessa tuloslaskelmassa on liikevoitto tai mahdollisesti liiketappio. Tämä tunnusluku kertoo kuinka paljon varsinaisen liiketoiminnan tuotoista on jäljellä ennen rahoituseriä ja veroja. Tämän luvun rinnakkainen luku on oikaistun tuloslaskelman vastaava välitulos liiketulos. Liikevoitto ja liiketulos poikkeavat toisistaan liikevoitosta tehtyjen oikaisujen määrällä. Molemmat tunnusluvut soveltuvat yksittäisen yrityksen kehityksen seuraamiseen ja toimialan sisäiseen vertailuun. (Yritystutkimisneuvottelukunta 2009, 56.)

$$\text{Liiketulos -\%} = \frac{\text{Liiketulos} * 100}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}}$$

Yritystutkimisneuvottelukunnan (2009, 56) ohjearvot liiketulosprosentille ovat:

hyvä	yli 10 %
tydyttävä	5–10 %
heikko	alle 5 %

3.7.3 Nettotulosprosentti

Nettotulosprosentti on kannattavuuden tunnusluku, jolla mitataan yrityksen toiminnan katetta. Nettotulos saadaan, kun liiketulokseen lisätään tuloslaskelman rahoitustuotot ja vähennetään rahoituskulut ja verot. Tämä nettotulos jaetaan liiketoiminnan kokonaistuotolla. Yrityksen nettotuloksen tulee olla positiivinen, jotta yrityksen toimintaa voidaan pitää kannattavana. (Yritystutkimisneuvottelukunta 2009, 57.)

$$\text{Nettotulos -\%} = \frac{\text{Nettotulos} * 100}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}}$$

3.7.4 Rahoitustulosprosentti

Rahoitustulos saadaan, kun nettotulokseen lisätään vähennetyt poistot ja arvonalentumiset. Rahoitustuloksen on ylitettävä nollataso lyhyelläkin aikavälillä, koska rahoitustuloksen pitää riittää lainojen lyhennyksiin, investointien omarahoitusosuuksiin, käyttöpääoman lisäykseen ja voitonjakoon omalle pääomalle. (Yritystutkimisneuvottelukunta 2009, 57.)

$$\text{Rahoitustulos -\%} = \frac{\text{Rahoitustulos}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} * 100$$

3.7.5 Kokonaispääoman tuotto-%

Koko pääoman tuotto-% mittaa yrityksen säännöllisen liiketoiminnan tuottamaa tuottoa kokonaispääomalle. Kokonaispääoman on oltava vähintään vieraan pääoman suuruinen, jos tilikauden oikaistu oma pääoma on negatiivinen. Tunnusluku on käyttökelpoinen silloin, kun ei pystytä selvittämään jakoa korolliseen ja korottomaan pääomaan. (Yritystutkimisneuvottelukunta 2009, 58.)

$$\text{Koko pääoman tuotto -\%} = \frac{\text{Nettotulos} + \text{Rahoituskulut} + \text{verot (12 kk)}}{\text{Oikaistun taseen loppusumma keskimäärin tilikaudella}} * 100$$

Yritystutkimusneuvottelukunnan (2009, 59) ohjearvot kokonaispääoman tuotolle ovat:

hyvä	yli 10 %
tydyttävä	5–10 %
heikko	alle 5 %

3.7.6 Sijoitetun pääoman tuotto prosentti

Yksi kannattavuuden tunnusluvuista on sijoitetun pääoman tuotto prosentti (ROI Return on Investment). Se kertoo kuinka paljon tuottoa yritys on saanut aikaan siihen sijoitetulle korolliselle vieraalle pääomalle tai muuta tuottoa vaativalle pääomalle. Tunnusluvussa ensisijaisena vertailukohteena ovat yrityksen keskimääräiset pääomakustannukset ja voidaan pitää välttävänä, kun se on vähintään yrityksen korollisesta vieraasta pääomasta maksaman keskimääräisen rahoituskuluprosentin suuruinen. (Niskanen & Niskanen 2003, 115; Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 60.)

$$\text{Sijoitetun pääoman tuotto -\%} = \frac{\text{Nettotulos} + \text{rahoituskulut} + \text{verot} * 100}{\text{Sijoitettu pääoma}}$$

Kaavassa oleva sijoitettu pääoma tarkoittaa oikaistua omaa pääomaa ja sijoitettua korollista vierasta pääomaa yhteensä. Oikaistu oma pääoma saadaan lisäämällä poistoero ja vapaaehtoiset varaukset taseen omaan pääomaan ja sen lisäksi taseen omasta pääomasta vähennetään kaikki oman pääoman oikaisut. Kaikki sellainen vieras pääoma, josta maksetaan jollain tavoin korkoa tai tuottoa ovat vierasta pääomaa. Myös nollakorkoiset lainat ovat sijoitettua vierasta pääomaa. (Niskanen & Niskanen 2003, 115.)

Sijoitetulle pääomalle voidaan antaa Salmen (2006, 162) mukaan ohjearvot:

hyvä	≥ 15 %
tydyttävä	5–14 %
heikko	< 5 %

3.7.7 Oman pääoman tuotto prosentti

Oman pääoman tuotto prosentti (ROE Return on Equity) mittaa yrityksen kykyä tehdä tuottoa omistajilta saaduille pääomille. Tunnusluku on omistajan kannalta katsottuna verojen jälkeinen oman pääoman tuotto prosentti. Yrityksen on vieraan pääoman lisäksi pystyttävä saamaan aikaa tuottoa myös omalle pääomalle. Tuottoon liittyy aina riskiä, eikä omistajien asettamia tuottovaatimuksia aina saavuteta. Oman pääoman tuotto prosentti saadaan, kun liiketuloksesta vähennetään rahoitustuotot ja verot ja tästä saatu nettotulos jaetaan oikaistulla omalla pääomalla keskimäärin tilikaudella. Oma pääoma keskimäärin tilikaudella saadaan, kun lasketaan edellisen tilikauden lopun ja käsittelyssä olevan tilikauden oman pääoman keskiarvo. (Niskanen & Niskanen 2003, 116; Salmi 2006, 164.)

Oman pääoman tuotto prosentti lasketaan seuraavalla kaavalla:

$$\text{Oman pääoman tuotto -\%} = \frac{\text{Nettotulos} * 100}{\text{Oikaistu oma pääoma keskimäärin tilikaudella}}$$

Oman pääoman tuotto prosenttiin suuruuteen vaikuttaa yrityksen velkaantuneisuus. Kun yritys lisää vierasta pääomaa, yrityksen nettotulos kasvaa, sillä vieraalla pääomalla rahoitettujen investointien tuotto yleensä kasvattaa nettotulosta. Tässä on kuitenkin suuri riski. Taloudellisesti huonoina aikoina yrityksen liiketoiminnan tuotot yleensä pienenevät, mutta vieraan pääoman korkomaksut on kuitenkin maksettava. Hyvinä aikoina runsas vieraan pääoman käyttö kasvattaa voimakkaasti oman pääoman tuottoa. Vieraan pääoman vaikutusta yrityksen kannattavuuteen kutsutaan vipuvaikutukseksi. (Kallunki & Kytönen 2007, 78.)

Omalle pääomalle voidaan antaa Salmen (2006, 165) mukaan seuraavat ohje-arvot:

hyvä	≥ 20 %
tydyttävä	10–19 %
heikko	< 10 %

3.8 Vakavaraisuuden tunnusluvut

Yrityksen vakavaraisuus tarkoittaa yrityksen pitkän aikavälin kykyä suoriutua velvoitteistaan. Vakavaraisuuden tunnusluvut kuvaavat yleensä vieraan ja oman pääoman suhdetta eli yrityksen pääomarakennetta. Rahoitusriskin kannalta katsottuna hyvä vakavaraisuus (vähän velkaa) merkitsee pientä rahoitusriskiä ja huono vakavaraisuus (paljon velkaa) korkeaa rahoitusriskiä. Vakavaraisella yrityksellä vieraan pääoman osuus koko pääomasta ei saa olla liian suuri. Tällöin yritys pystyy hyvin selviytymään vieraan pääoman korkomaksuista myös huonoina aikoina, ilman että yrityksen liiketoiminnan jatkuvuus vaarantuu. (Niskanen & Niskanen 2003, 130; Leppiniemi & Leppiniemi 2000, 212.)

Vakavaraisuuden tunnusluvut kuvaavat, kuinka hallitsevassa asemassa vieras pääoma on yrityksen rahoitusrakenteessa. Yritystutkimusneuvottelukunta suosittelee laskemaan seuraavat vakavaraisuuden tunnusluvut: omavaraisuusaste, suhteellinen velkaantuneisuus, gearing-prosentti ja korkojen hoitokate. Ns. hallittu velkaantuminen on yrityksen vakavaraisuudelle edullista. Esim. omavaraisuusastetta ei aina kannata päästää kasvamaan liian suureksi, koska velkaantumisella on myös etuja. Vieraalla pääomalla on yleensä pienempi tuottovaatimus kuin omalla pääomalla, jota vielä korkojen vähennyskelpoisuus verotuksessa pienentää. Toinen etu on ns. velkaantumisen vipuvaikutus. Tällöin yrityksen odotettu osakekohmainen tuotto kasvaa velkaantumisen kasvaessa. (Niskanen & Niskanen 2003, 130; Leppiniemi & Leppiniemi 2000, 215.)

3.8.1 Omavaraisuusaste

Omavaraisuusaste (equity to assets) kuvaa yrityksen omistajien omien varojen osuutta yrityksen kokonaisrahoituksesta. Vakavaraisella yrityksellä on yleensä korkea omavaraisuusaste ja kannattavuuden paraneminen kasvattaa yleensä myös omavaraisuusastetta. Omavaraisuusasteen laskemisessa käytetään Yritystutkimusneuvottelukunnan ohjeen mukaan oikaistua omaa pääomaa ja oikaistun taseen loppusummaa. (Kallunki & Kytönen 2007, 80–81; Niskanen & Niskanen 2003, 131.)

$$\text{Omavaraisuusaste(\%)} = \frac{\text{Oikaistu oma pääoma} * 100}{\text{Oikaistun taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot}}$$

Yritystutkimusneuvottelukunnan (2009, 62) ohjearvot omavaraisuusasteelle ovat:

hyvä	yli 40 %
tydyttävä	20– 40 %
heikko	alle 20 %

3.8.2 Suhteellinen velkaantuneisuus

Suhteellisen velkaantuneisuuden (debt to sales) tunnusluvussa yrityksen vieras pääoma suhteutetaan liikevaihtoon. Tunnusluku voidaan laskea myös oikaisemattomista tilinpäätöstiedoista. Luku sopii vain samalla toimialalla toimivien yritysten vertailuun. Suhteellisen velkaantuneisuuden lukua voidaan parantaa joko velkaantumista pienentämällä tai liikevaihtoa kasvattamalla (Niskanen & Niskanen 2003, 132.)

$$\text{Velka -\%} = \frac{\text{Oikaistun taseen velat} - \text{saadut ennakot}}{\text{Liikevaihto}}$$

Yritystutkimusneuvottelukunnan (2009, 62) ohjearvot suhteelliselle velkaantuneisuudelle ovat:

hyvä	alle 40 %
tydyttävä	40–80 %
heikko	yli 80 %

3.8.3 Gearing-luku (nettovelkaantumisaste)

Gearing-luvulla eli nettovelkaantumisasteella tutkitaan yrityksen vieraan pääoman tasoa suhteessa omaan pääomaan, silloin kun yritys ensin käyttää kaiken likvidin omaisuutensa korollisten velkojen maksuun. Yritysneuvottelukunnan arvion mukaan nettovelkaantumisasteen arvon ollessa alle 1 voidaan sitä pitää hyvänä arvona. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 63.)

$$\text{Gearing} = \frac{\text{Korollinen vieras pääoma} - \text{Likvidit varat}}{\text{Oikaistu oma pääoma}}$$

3.8.4 Korkojen hoitokate

Korkojen hoitokatetta käytetään silloin kun lasketaan pystyykö yritys lyhyellä aikavälillä selviytymään velkoihin liittyvistä korkokuluista ansaitsemallaan tulorahoituksella. (Niskanen & Niskanen 2003, 134.)

Korkojen hoitokate lasketaan seuraavalla kaavalla:

$$\text{Korkojen hoitokate} = \frac{\text{Liikevoitto (tulos ennen korkoja ja veroja)}}{\text{Korkokulut ja muut rahoituskulut}}$$

3.9 Maksuvalmiuden ja rahoituksen riittävyyden tunnusluvut

Maksuvalmius eli likviditeetti tarkoittaa yrityksen kykyä selviytyä lyhyellä aikavälillä erääntyvistä velvoitteistaan ja maksuistaan. Maksuvalmiudessa rahojen tulee riittää joka hetki. Lyhytaikaista likviditeettiä ovat yrityksen kassavarat ja välittömästi nostettavissa olevat pankkitalletukset. Helposti rahaksi muutettavaa omaisuutta ovat myös pörssinoteeratut arvopaperit, saamiset ja vaihto-omaisuus. Mitä parempi yrityksen maksuvalmius on, sitä paremmin se selviytyy maksuvelvoitteistaan ja sitä edullisimmin se pystyy toteuttamaan ostonsa. Hyvä maksuvalmius antaa myös mahdollisuuden käteisalennusten hyväksikäyttöön. Toisaalta korkea maksuvalmi-

us sitoo yrityksen pääomaa huonosti tuottavaan kassareserviin. (Leppiniemi & Leppiniemi 2000, 199; Leppiniemi & Kyykkänen 2009, 167.)

Maksuvalmiuden mittareiden perustana ovat taseen lyhytvaikutteiset erät, joita ovat vaihto-omaisuus eli erilaiset varastot ja rahoitusomaisuus eli kassa, myyntisaatavat ja jälkimarkkinakelpoiset arvopaperit. Näitä eriä kutsutaan yhteisnimellä käyttöpääoma. Nettokäyttöpääoma kertoo kuinka suuri osuus käyttöpääomasta eli yrityksen lyhytvaikutteisesta omaisuudesta on rahoitettu pitkäaikaisella vieraalla pääomalla tai omalla pääomalla. Yrityksen maksuvalmiutta rahoituksen riittävyyden kannalta mittaavia tunnuslukuja ovat current ratio, quick ratio ja lainojen hoitokate. Käyttöpääoman maksuvalmiutta mittaa nettokäyttöpääomaprosentti ja maksuvalmiutta selvittäviä tekijöitä ovat käyttöpääomaerien kiertoaikamittarit. (Niskanen & Niskanen 2003, 117.)

Liiketoiminnan rahavirran positiivisuus on rahoituksen riittävyyden minimivaatimus. Jos näin ei ole, yrityksen tulee rahoittaa juoksevat toimintansa jo olemassa olevilla rahavaroillaan, ottamalla velkaa, myymällä omaisuutta tai kauppaamalla sijoittajille uusia osakkeita. Kun liiketoiminnan rahavirrasta vähennetään investoinnit, jäljelle jäävää rahavirtaa kutsutaan vapaaksi kassavirraksi. Tätä vapaata kassavirtaa yritys käyttää lainojen lyhennyksiin, laajenemiseen, sijoituksiin, omien osakkeiden ostoon ja osingonjakoon. (Salmi 2006, 209.)

3.9.1 Current ratio

Yrityksen yleisesti käytössä oleva tunnusluku on current ratio yrityksen likviditeetin ja lyhytaikaisten velkojen maksukyvyyn mittarina. Tunnusluku mittaa tilinpäätöshetken tilannetta. Maksuvalmius voi vaihdella tilikauden aikana paljonkin. Tunnusluvun osoittaja vaihtuvat vastaavat sisältää vaihto-omaisuuden, lyhytaikaiset saamiset ja rahoitusomaisuuden. Tunnusluvun heikkoutena on vaihto-omaisuuden vaikea arvostaminen. (Yritystutkimisneuvottelukunta 2009, 67.)

Current ratio lasketaan kaavalla: (Kallunki & Kytönen 2007, 87.)

$$\text{Current ratio} = \frac{\text{Vaihtuvat vastaavat}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma}}$$

Yritystutkimusneuvottelukunnan (2009, 67) Current ratio ohjearvot ovat:

hyvä	yli 2
tydyttävä	1–2
heikko	alle 1

3.9.2 Quick ratio

Quick ratio mittaa myös tilinpäätöshetken tilannetta. Se on current ratioa lyhytaikaisemman maksuvalmiuden mittari. Quick ratio mittaa yrityksen mahdollisuutta selviytyä pelkällä rahoitusomaisuudella lyhytaikaisista veloistaan. Tässä tunnusluvussa osoittajasta on eliminoitu pois varastot, koska ne eivät välttämättä ole nopeasti realisoitavaa likviditeettiä. (Niskanen & Niskanen 2003, 120.)

Quick ratio lasketaan kaavalla: (Kallunki & Kytönen 2007, 86.)

$$\text{Quick ratio} = \frac{\text{Vaihtuvat vastaavat} - \text{vaihto-omaisuus}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{saadut ennakkomaksut}}$$

Yritystutkimusneuvottelukunnan (2009, 67) Quick ratio ohjearvot ovat:

hyvä	yli 1
tydyttävä	0,5–1
heikko	alle 0,5

3.9.3 Lainojen hoitokate

Lainojen hoitokate mittaa rahoituksen riittävyyttä vieraan pääoman hoidon näkökulmasta. Parhaan kuvan yrityksen lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden keskiarvona. Yleensä tunnuslukua käytetään erilaisten

ennusteiden yhteydessä. Kun lainojen hoitokatetta käytetään menneisyyden tarkasteluun, on lainojen lyhennyksinä käytettävä niitä lyhennyksiä, jotka olisivat erääntyneet lainaehtojen mukaan, eikä siis maksettuja lyhennyksiä. Lainojen hoitokate lasketaan seuraavalla kaavalla: (Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 68.)

$$\text{Lainojen hoitokate} = \frac{\text{Rahoitustulos} + \text{rahoituskulut}}{\text{Rahoituskulut} + \text{pitkäaikaisten lainojen lyhennykset}}$$

Yritystutkimusneuvottelukunnan (2009, 68) ohjearvolainojen hoitokatteelle ovat:

hyvä	yli 2
tydyttävä	1–2
heikko	alle 1

3.9.4 Nettokäyttöpääomaprosentti

Nettokäyttöpääoma kertoo kuinka suuri osuus yrityksen käyttöpääomasta rahoitetaan omalla pääomalla ja pitkäaikaisella vieraalla pääomalla. Nettokäyttöpääoma suhteutettuna yrityksen liikevaihtoon kertoo nettokäyttöpääomaprosentin (working capital to sales ratio) Tunnuslukua arvioidaan usean vuoden tarkastelujaksoina. Nettokäyttöpääoma saadaan, kun vaihto-omaisuuteen lisätään rahoitusomaisuus ja vähennetään lyhytaikainen vieras pääoma. Rahoitusomaisuus vastaavasti koostuu lyhytaikaisista saamisista sekä rahat ja arvopaperit erästä. (Niskanen & Niskanen 2003, 121; Yritystutkimusneuvottelukunta 2009, 65.)

$$\text{Nettokäyttöpääoma -\%} = \frac{\text{Nettokäyttöpääoma} * 100}{\text{Liikevaihto}}$$

3.10 Käyttöpääomien kiertojat

Yrityksen maksuvalmiutta mitataan tulorahoituksen riittävyyden ja lyhytaikaisen vieraan pääoman tunnuslukujen avulla. Näiden mittareiden tukena käytetään erilaisia kiertonopeuslukuja, joiden tarkoituksena on mitata yrityksen toiminnan te-

hokkuutta eri näkökulmista. Vaihto-omaisuuden, myyntisaamisten ja ostovelkojen kiertonopeudet voidaan laskea seuraavien kaavojen avulla: (Laitinen 1989, 202–203.)

$$\text{Myyntisaamisten kiertonopeus} = \frac{\text{Liikevaihto}}{\text{Myyntisaamiset}}$$

$$\text{Ostovelkojen kiertonopeus} = \frac{\text{Aine- ja tarvikeostot}}{\text{Ostovelat}}$$

Vaihto-omaisuuden kiertonopeus =

$$\frac{\text{Liikevaihto} - \text{Myyntikate}}{\text{Vaihto-omaisuus}} = \frac{\text{Muuttuvat kulut}}{\text{Vaihto-omaisuus}}$$

Lukujen avulla saadaan selville kuinka monta kertaa nimittäjässä esiintynyt erä kiertää vuodessa yritysprosessin. (Laitinen 1989, 203.)

3.10.1 Nettokäyttöpääoman kiertoaika

Nettokäyttöpääoman kiertoaika voidaan laskea joko yksittäisille käyttöpääomien erille tai koko nettokäyttöpääomalle. Nettokäyttöpääoman kiertoaikaa voidaan käyttää kuvaamaan liikevaihdon kasvun aikaansaamaa käyttöpääoman kasvua. Nettokäyttöpääoman kiertoaika voidaan laskea seuraavalla tunnusluvulla: (Niskanen & Niskanen 2003, 128–129.)

Nettokäyttöpääoman kiertoaika =

Myyntisaatavien kiertoaika + Varaston kiertoaika – Ostovelkojen kiertoaika

3.10.2 Myyntisaamisten kiertoaika ja kiertonopeus

Myyntisaamisten kiertoaika kertoo, kuinka kauan yrityksellä keskimäärin vie aikaa saada myynttuotot yrityksen kassaan. Myyntisaamisten kiertoaikaa voi yrittää lyhentää lisäämällä käteismyyntiä, kiristämällä maksuehtoja, tehostamalla perintä-

toimenpiteitä tai myymällä saamiset factoring-yhtiöille. Tunnusluku ilmaistaan päivinä ja saadaan kaavasta: (Kallunki & Kytönen 2007, 88.)

$$\text{Myyntisaamisten kiertoaika, pv} = \frac{\text{Myyntisaamiset} + \text{sisäiset myyntisaamiset} * 365}{\text{Liikevaihto}}$$

Myyntisaamisten kiertonopeus kertoo kuinka monta kertaa vuodessa myyntisaamiset kiertävät. Tarkastelussa käytetään päivien lukumääränä 365 päivää. Jos kiertonopeudeksi saadaan esim. 4, myyntisaatavat kiertävät vuoden aikana neljä kertaa. Myyntisaatavien kiertoaika ja -nopeus eivät kuitenkaan anna tarkkaa kuvaa myyntisaatavien tilasta. Jos yrityksen myynti muuttuu, muuttuu myös tunnusluvun arvo, vaikka yrityksen asiakkaiden maksukäyttäytyminen ei muutu. Kun tehdään päätelmiä kiertoaikoja mittaavien tunnuslukujen perusteella, on syytä noudattaa suurta varovaisuutta. (Niskanen & Niskanen 2003, 123–124.)

3.10.3 Ostovelkojen kiertoaika ja kiertonopeus

Ostovelkojen kiertoaika kertoo siitä, miten pitkiä maksuaikoja yritys on saanut lyhytaikaisille veloilleen tavarantoimittajiltaan. Saadakseen ostovelkojen kiertoaajan näyttämään oikeaa tulee yrityksen varmistaa, että ostovelkoihin kirjataan ainoastaan aine- ja tarvikeostot, ei investointeihin liittyviä ostoja. Maksujen lykkääminen yli normaalin maksuajan ei kannata, sillä tällä tavalla hankittu rahoituksen korko on erittäin korkea. Tunnusluku ilmaistaan myös päivinä ja saadaan kaavasta: (Kallunki & Kytönen 2007, 90.)

$$\text{Ostovelkojen kiertoaika, pv} = \frac{\text{Ostovelat} + \text{sisäiset ostovelat} * 365}{\text{Ostot} + \text{ulkopuoliset palvelut}}$$

Ostovelkojen kiertonopeus saadaan jakamalla tarkastelujakson ostot jakson loppuhetken ostovelkoilla. (Niskanen & Niskanen 2003, 125.)

3.10.4 Varastojen kiertoaika ja kiertonopeus

Varaston kiertoaika kertoo, kuinka kauan yrityksen ostamat raaka-aineet ja tavarat ovat varastossa, ennen kuin ne tai niiden avulla valmistetut tuotteet myydään. Mitä hitaammin varastot kiertävät sitä enemmän yrityksessä sitoutuu käyttöpääomaa varastoihin ja sitä suurempi on varastojen kiertoaika. Varastohallinnan tehokkuutta mittaavat luvut ovat toimialakohtaisia ja niitä voidaan verrata esim. kilpailijoiden lukuihin tai toimialan keskimääräiseen lukuun. Tehokkuutta saadaan lisää tehostamalla ostotoimintaa, nopeuttamalla valmistusprosessia ja nopeuttamalla tuotteiden toimitusta asiakkaille. Tunnusluku saadaan seuraavasta kaavasta: (Leppiniemi & Leppiniemi 2003, 126–127; Kallunki & Kytönen 2007, 90–91.)

$$\text{Varaston kiertoaika} = \frac{\text{Varastot}}{\text{Varastojen hankintameno} / \text{Jakson päivien lkm}}$$

Varaston kiertonopeus kertoo kuinka monta kertaa vuodessa varastoja hankitaan. Tällöin oletetaan, että kaikki aikaisemmat varastot on käytetty loppuun ennen kuin uusia varastoja hankitaan. Kiertonopeus saadaan jakamalla varastojen hankintakustannus loppuhetken varastoilla. (Leppiniemi & Leppiniemi 2003, 127.)

4 TILIPÄÄTÖSANALYYSI METALLI OY

Metalli Oy on lähes 20 vuotta sitten perustettu metallialan yritys. Yritys toimii alihankinta-konepajana ja valmistaa erilaisia metallituotteita omissa tuotantotiloissaan. Yrityksen tuotanto koostuu pääasiallisesti asiakkaiden suunnitelmien pohjalta valmistetuista tuotteista. Yritys valmistaa myös omia tuotteita. Metalli Oy:n asiakkaita kotimaassa ovat pääasiassa teollisuuslaitokset, kunnat ja kaupungit. Yritys on toimittanut tuotteitaan myös yli 40 maahan ympäri maailmaa. Metalli Oy on verkostoitunut eri yritysten kanssa ja tämän avulla yritys ja sen yhteistyökumppanit pystyvät yhdistämään voimavaransa ja kilpailevat yhdessä maailmanluokan projekteista.

4.1 Tilinpäätöksen oikaisut

Tilinpäätösaineiston muokkauksen tärkein tavoite on saada eri vuosien ja eri yritysten aineistojen sisällöt yhtiömuodosta riippumatta samanlaisiksi. Vertailukelpoisista tiedoista saadaan paremmin selville yrityksen menestyksellisyys ja varallisuusasema. Uuden kirjanpitolain perusteella varsinaisten tilinpäätös-oikaisujen tarve on vähentynyt, oikaisut ovat pääasiassa tilinpäätöksen erien uudelleen järjestelyä. Tilinpäätös-oikaisuja voidaan joutua tekemään eristä, joiden ei voi ajatella kuuluvan säännölliseen liiketoimintaan tai tilikauden aikaisista kertaluonteisista eristä, jotka saattavat vääristää esim. kannattavuuden lukuja.

Metalli Oy:n vuosien 2005–2009 virallisten tuloslaskelmien summat esitetään liitteessä 6 ja virallisten taseiden summat liitteessä 7. Metalli Oy:n vuosien 2005–2009 tuloslaskelmiin ja taseisiin tehtiin muutamia oikaisuja. Yrityksen oikaistussa tuloslaskelmassa (LIITE 8) siirrettiin liiketoiminnan muista kuluista matalapalkkatuen ja työvoimapoliittiset avustukset satunnaisiin tuottoihin. Veroista siirrettiin satunnaisiin kuluihin edelliseen oikaisuun liittyvä veron osuus. Virallisen tuloslaskelman palkat ja palkkiot, eläkekulut ja muut henkilösivukulut yhdistettiin oikaistun

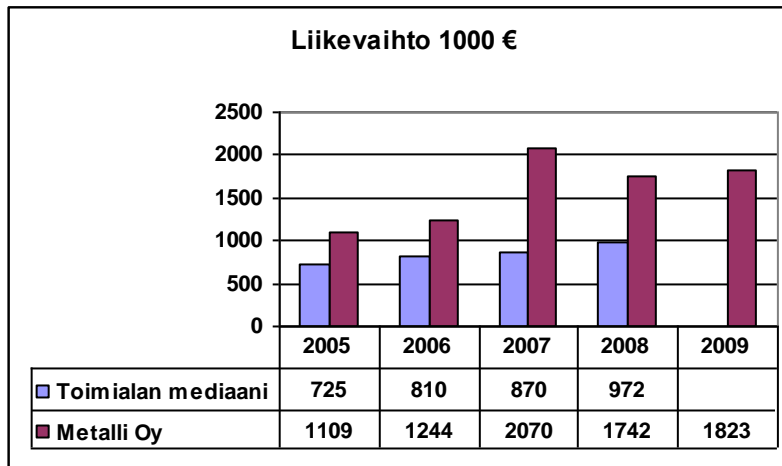
tuloslaskelmaan erään henkilöstökulut. Viimeisenä korjauksena laskettiin yhteen oikaistun tuloslaskelman erään aine- ja tarvikekäyttö virallisen taseen erät ostot tilikauden aikana ja tarvikevaraston muutos.

Kaikki kirjanpitovelvolliset tekevät taseen saman peruskaavan mukaan, mutta pienet kirjanpitovelvolliset saavat kuitenkin tehdä taseen lyhennytyssä muodossa. Metalli Oy on tehnyt taseensa lyhennytyssä muodossa ja tästä johtuen suurin osa yrityksen oikaistun taseen (LIITE 9/1 ja 9/2) eristä saatiin suoraan tase-erittelystä. Maksamattomat leasingmaksut vuodelta 2009 saatiin tilinpäätöksen liitetiedoista. Tämä erä lisättiin taseen vastaavien pysyviin vastaaviin ja taseen vastattavaa puolen vieraaseen pääomaan kumpikin omana eränään (leasingvastuukanta). Vuonna 2008 ja 2009 oli muihin saamisiin kirjattu saamia saman konsernin yritykseltä. Ne siirrettiin oikaistussa taseessa erään sisäiset myyntisaamiset. Tämä erä saatiin tase-erittelystä. Virallisen taseen myyntisaamiset sisälsivät sisäisiä myyntisaamia, jotka siirrettiin oikaisussa taseessa erään muut sisäiset saamiset.

Analyysissä käsitellään yrityksen muutamaa kannattavuuden, vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden tunnuslukua vuosilta 2005–2009. Lisäksi verrataan yrityksen lukuja Finnvera Oyj:n laatiman toimialatilaston, TOL 25 Metallituotteiden valmistus pl. koneet ja laitteet, mediaanilukuja vuosilta 2005–2008.

4.2 Toiminnan volyymi

Metalli Oy:n liikevaihto kasvoi kaudella 2005–2007 tasaisesti. Vuonna 2008 liikevaihdossa tapahtui vähennys, liikevaihto väheni 15,8 % johtuen tilauskannan vähenemisestä. Verrattuna toimialaan, toimialan kasvu on ollut tasaisempaa. Metalli Oy sijoittuu mediaanin yläpuolelle. Henkilöstön määrä yrityksessä on ollut kaudella 2005–2009 7–9 henkilöä. Toimialan mediaanin mukainen henkilöstö on samalla ajalla ollut 8–9 henkilöä.

Kuvio 3. Case yrityksen ja toimialan mediaanin liikevaihto (1000 €) v. 2005–2009

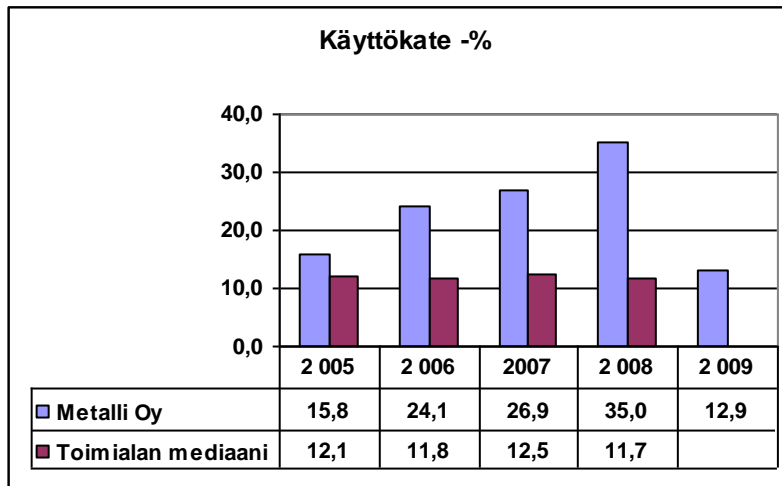
4.3 Kannattavuus

Metalli Oy:n kannattavuutta mitataan käyttökateen lisäksi koko pääoman tuotto-prosentilla, sijoitetun pääoman tuotto prosentilla ja oman pääoman tuotto prosentilla.

TAULUKKO 1. Case yrityksen kannattavuuden tunnusluvut.

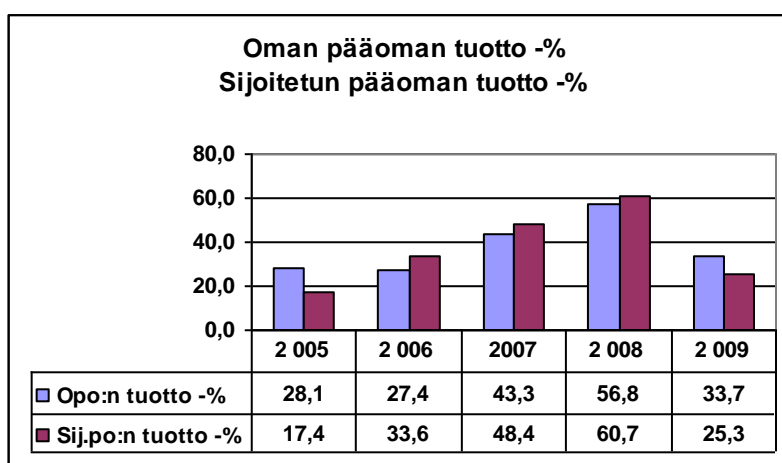
KANNATTAVUUDEN TUNNUSLUVUT	2 005	2 006	2007	2 008	2 009
Käyttökate -%	15,8	24,1	26,9	35,0	12,9
Liiketulos -%	11,3	20,1	24,5	32,1	10,2
Koko pääoman tuotto -%	3,8	8,5	13,3	20,2	4,9
Oman pääoman tuotto -%	28,1	27,4	43,3	56,8	33,7
Sijoitetun pääoman tuotto -%	17,4	33,6	48,4	60,7	25,3

Yrityksen käyttökate on tarkastelujakson aikana vaihdellut 12,9–35,0 %:n välillä. Liikevaihdon lasku tilikaudella 2009 laski myös ko. vuoden käyttökateen 12,9 %:iin ja liikevoiton 10,2 %:iin. Yhtiölle jäi kuluneella tilikaudella käyttökateen noin 200 000 euroa. Käyttökateprosentille ei ole yleispätevää tavoitearvoa, mutta yritys-tutkimusneuvottelukunta on antanut teollisuuden käyttökateprosentille tavoitearvion 15–20 %. Yrityksen toiminta käyttökateella mitaten on ollut hyvää vuoteen 2008 saakka.

Kuvio 4. Case yrityksen ja toimialan mediaanin käyttökateprosentit v. 2005–2009

Oman pääoman tuotto prosentti kuvaa yrityksen kykyä huolehtia omistajien sijoittamista pääomista. Tuottotasovaatimus määräytyy paljolti omistajien asettamien tavoitteiden mukaisesti ja tähän vaikuttaa myös osaltaan sijoituksen riskisyys. Jotta omistajan tuotto olisi turvattu, oman pääoman tuotto prosentti tulee olla suurempi kuin koko pääoman tuotto. Kirjassaan, "Mitä tilinpäätös kertoo", Salmen (2006) mukaan Metalli Oy:n toiminta vuosina 2006–2008 on ollut hyvä ja vuonna 2009 tyydyttävä. Oman pääoman tuotto prosenttin arvo vuodesta 2008 vuoteen 2009 on laskenut 23,1 prosenttiyksikköä. Liikevaihdon ja kannattavuuden lasku on laskenut myös oman pääoman tuotto prosenttia.

Kuvio 5. Case yrityksen ja toimialan mediaanin oman ja sijoitetun pääoman tuotto prosentit v. 2005–2009

Sijoitetun pääoman tuotto -% mittaa sitä tuottoa, joka on saatu yritykseen sijoitetulle, korkoa tai muuta tuottoa vaativalle pääomalle. Salmen (2006) mukaan Metalli Oy:n sijoitetun pääoman tuotto-% on tarkastelujaksolla ollut hyvä. Sijoitetun pääoman tuotto-% on kohonnut vuodesta 2005 vuoteen 2008. Vuodesta 2008 vuoteen 2009 arvo laski 35,4 prosenttiyksikköä.

Kaikki kannattavuuden tunnusluvut osoittavat, että yrityksen toiminta on ollut kannattavaa kaudella 2005–2009. Vaikka kannattavuus vuonna 2009 on laskenut, se on edelleen hyvä. Kannattavuuden laskeminen on johtunut toimitusjohtajan mukaan siitä, että nykyisestä maailman laajuisesta taantumasta johtuen myös yrityksen kannattavuus on heikentynyt huomattavasti.

Yrityksen kannattavuuteen tulee kiinnittää entistä enemmän huomiota. Kannattavuutta voidaan parantaa lisäämällä myyntiä, karsimalla kustannuksia, nostamalla hintoja tai tehostamalla pääomien käyttöä. Koko pääoman tuotto-% voidaan parantaa turhien kulujen karsimisella tai myymällä pois tarpeeton omaisuus.

4.4 Vakavaraisuus

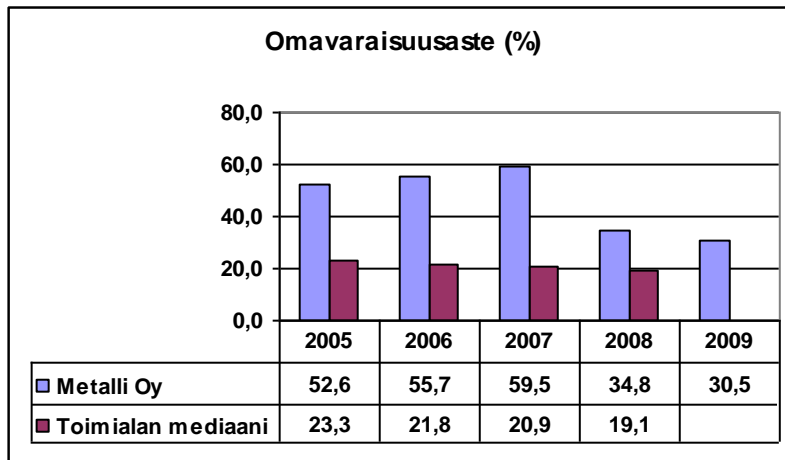
Vakavaraisuus mittaa oman ja vieraan pääoman suhdetta. Metalli Oy:n vakavaraisuutta mitataan omavaraisuusasteella, suhteellinen velkaantuneisuudella ja korkojen hoitokatteella.

TAULUKKO 2. Case yrityksen rahoituksen tunnusluvut

RAHOITUKSEN TUNNUSLUVUT	2 005	2 006	2007	2 008	2 009
Omavaraisuusaste (%)	52,6	55,7	59,5	34,8	30,5
Suhteellinen velkaantuneisuus	39,3	39,4	30,9	15,0	11,4
Korkojen hoitokate	10,3	23,3	35,9	26,8	6,2

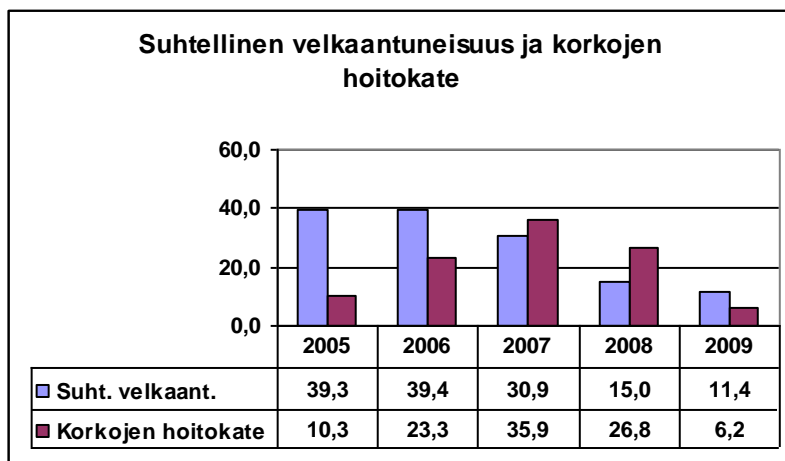
Omavaraisuusaste mittaa yrityksen vakavaraisuutta, tappion sietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäimellä. Yrityksen omavaraisuusaste on ollut yli 40 % vuosina 2005–2007. Tätä voidaan pitää hyvänä tasona. Vuonna 2008 ja 2009 omavaraisuusaste on ollut hieman matalampi, mutta voidaan kuitenkin pitää

tydyttävänä. YTN:n ohjearvojen mukaan hyvä arvo on yli 40 %, tyydyttävä 20–40 % ja heikko alle 20 %.

Kuvio 6. Case yrityksen ja toimialan mediaanin omavaraisuus v. 2005–2009

Suhteellinen velkaantuneisuus mittaa velkaantuneisuuden suhdetta toiminnan laatuun. YTN:n ohjearvojen mukaan suhteellisen velkaantuneisuuden arvo on hyvä ollessaan alle 40 %, tyydyttävä arvon ollessa 40–80 % ja heikko arvon ollessa yli 80 %. Metall Oy:n kohdalla arvo on ollut koko tarkastelujakson ajan alle 40 % eli yrityksellä ei ole ollut liikaa vierasta pääomaa suhteessa liikevaihtoon.

Kuvio 7. Case yrityksen suhteellinen velkaantuneisuus ja korkojen hoitokate v. 2005–2009

Korkojen hoitokatteella saadaan selville kuinka yritys selviää lyhyen aikavälin velkojen korkokuluistaan. Korkojen hoitokate lasketaan jakamalla liikevoitto korkoku-

luilla. Metalli Oy:n korkojen hoitokate on noussut vuodesta 2005 ja on ollut parhaimmillaan vuonna 2007. Tällöin korkojen maksaminen on ollut suhteellisen helppoa, mutta vuonna 2009 korkoveloista suoriutuminen on ollut jo vaikeampaa.

Yrityksen tulisi huolehtia, että vakavaraisuus pysyisi nykyisellä tasolla tai jopa paransi hieman. Vakavaraisuuden omavaraisuusastetta voidaan parantaa lisäämällä kannattavuutta, maksamalla velkoja pois tai sijoittamalla yritykseen lisää omaa pääomaa. Jos halutaan lisätä toiminnan kasvua, sen ei tulisi tapahtua ainakaan velkapääomalla.

4.5 Maksuvalmius ja rahoituksen riittävyys

On muistettava, että tilinpäätöksestä laskettavat maksuvalmiuden luvut kertovat vain tilinpäätöshetken tilanteen maksuvalmiudesta. Maksuvalmiustilanne muuttuu koko ajan. Oikaistun taseen perusteella voidaan kuitenkin arvioida maksuvalmiuden edellytyksiä.

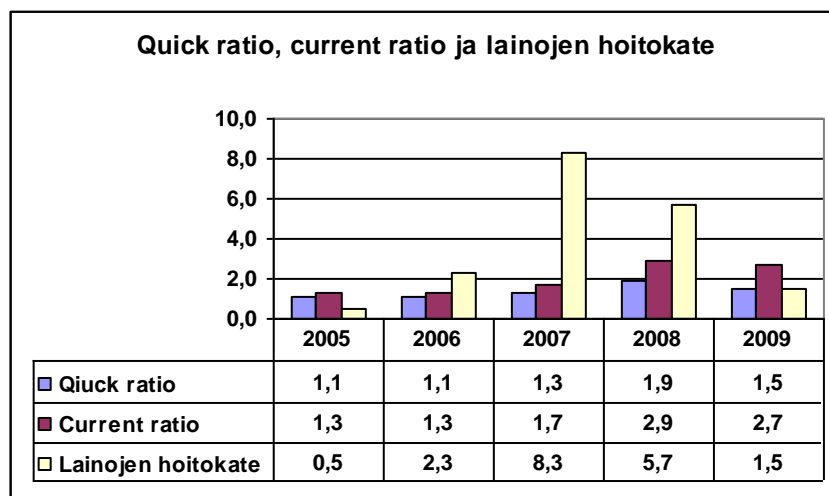
TAULUKKO 3. Case yrityksen rahoituksen riittävyys

RAHOITUKSEN RIITTÄVYYS	2 005	2 006	2007	2 008	2 009
Current ratio	1,3	1,3	1,7	2,9	2,7
Quick ratio	1,1	1,1	1,3	1,9	1,5
Lainojen hoitokate	0,5	2,3	8,3	5,7	1,5

Current ratio ja quick ratio -suhdeluvut mittaavat yrityksen kykyä selviytyä lyhyellä aikavälillä erääntyvistä maksuistaan ja velvoitteistaan.

Quick ratio eli happotesti mittaa yrityksen mahdollisuutta selviytyä veloistaan pelkästään rahoitusomaisuudellaan. Quick ratiossa katsotaan, että vaihto-omaisuus on liian epävarma, jotta sitä voisi turvallisesti käyttää arvioitaessa yrityksen takaisinmaksukykyä. Tarkastelujaksolla yrityksen quick ration tunnuslukua voidaan pitää hyvänä, sillä se on ollut koko jakson ajan yli 1,1. YTN:n luokituksen mukaan arvon ollessa yli 1 se on hyvä taso. Tunnusluvun kriteeriarvon ollessa 1 rahoitusomaisuuden pitää olla vähintään yhtä suuri kuin lyhytaikainen vieras pääoma.

Current ratiossa myös vaihto-omaisuus ajatellaan voitavan realisoida lyhyessä ajassa. YTN:n ohjearvon perusteella, Metalli Oy:n current ratio tunnusluku koko tarkastelujaksolla on ollut tyydyttävä, luvun ollessa 1–2. Tunnusluvun kriteeriarvon ollessa 2 edellytetään, että rahoitus- ja vaihto-omaisuuden pitäisi olla vähintään kaksinkertainen lyhytaikaiseen vieraaseen pääomaan verrattuna. Tunnusluvun mukaan vuonna 2009 Metalli Oy:n rahoitus- ja vaihto-omaisuus yhteensä riittävät maksamaan yrityksen lyhytaikaiset velat 2,7-kertaisesti.

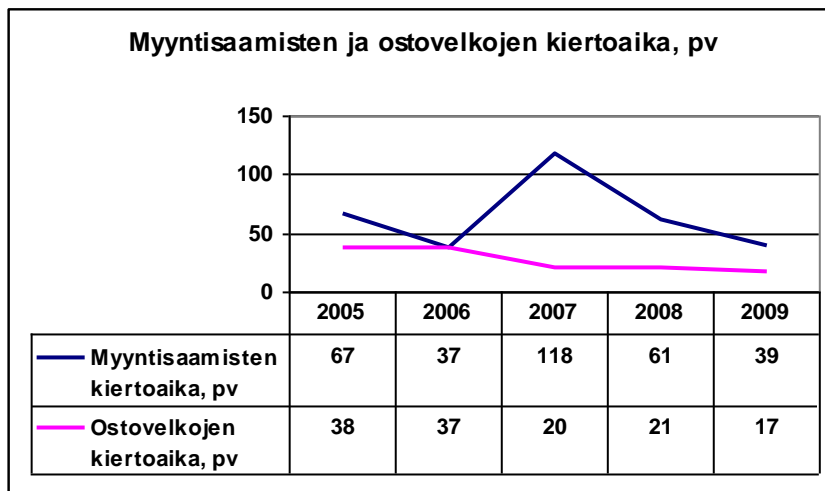
Kuvio 8. Case yrityksen quick ratio, current ratio ja lainojen hoitokate v. 2005–2009

Luotettavamman kuvan yrityksen lainojen hoitokyvystä saa, kun tarkastellaan tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Case yrityksen keskimääräinen lainojen hoitokate jaksolla 2005–2009 on ollut 3,6. Tämä tarkoittaa, että case yritys on pysynyt hoitamaan hyvin lainojensa maksun. YTN:n antama tavoitearvo lainojen hoitokatteelle on hyvä ollessaan yli 2.

4.6 Toiminnan tehokkuus

Maksuvalmiuden tunnuslukujen tukena käytetään usein myös tehokkuus- eli kiertonopeusmittareita. Myyntisaamisten ja ostovelkojen kiertoajat mittaavat toiminnan tehokkuutta. Näistä saatavat tunnusluvut kertovat tilanteen ainoastaan tilinpäätöshetkellä, ja tilanne saattaa tilikaudenaikana vaihdella huomattavasti.

Toimialan myyntisaamisten keskimääräinen maksuaika on 36 päivää ja yrityksen tarkastelujaksolla oleva keskimääräinen myyntisaamisten maksuaika 64 päivää. Toimialan ostovelkojen keskimääräinen maksuaika on 51 päivää ja yrityksen tarkastelujaksolla oleva keskimääräinen ostovelkojen keskimääräinen maksuaika 27 päivää.

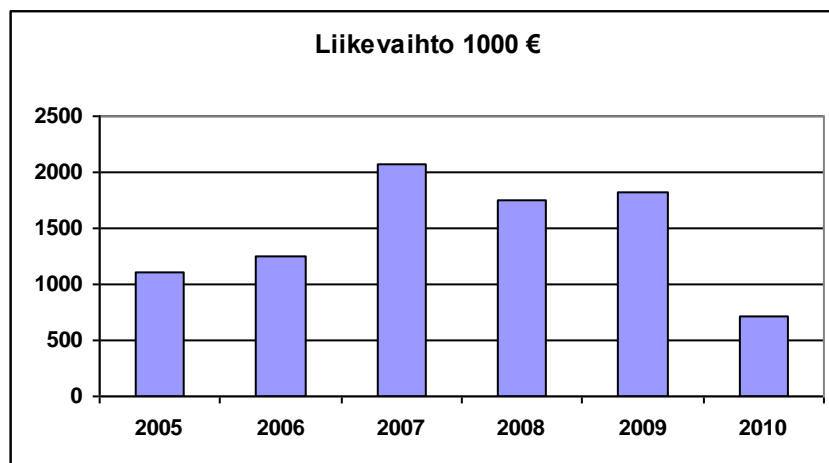
Kuvio 9. Case yrityksen myyntisaamisten ja ostovelkojen kiertoaikat v. 2005–2009

Ostovelkojen maksuajan tulisi olla pitempi kuin myyntisaamisten maksuajan. Tällöin yrityksellä olisi enemmän pääomaa käytettävissään omien maksujensa hoitamiseen. Yritys antaa keskimäärin 64 päivää maksuaikaa asiakkailleen. Näin pitkä maksuaika kertoo joko yrityksen liian pitkistä maksuehdoista tai heikosta perimistoimista. Toisaalta pitkä maksuaika voi olla yrityksen markkinointi- ja kilpailukeino. Yritykselle olisi kuitenkin edullisempaa saada asiakkaansa maksamaan laskunsa nopeammin.

Yritys maksaa ostolaskunsa keskimäärin 27 päivässä. On edullista, jos yritys voi pitkittää maksujensa maksamista. On kuitenkin otettava huomioon mahdolliset käteisalennukset. Niitä ei saa jättää käyttämättä. Toisaalta pitkittäessään maksuajan liikaa yritys joutuu maksamaan viivästyskorkoja, mikä ei ole edullista. Pyrkimyksenä tulisi olla, että maksetaan hitaammin kuin yritykselle itselle maksetaan.

4.7 Tilikauden 1.7.2009 – 30.6.2010 arvioitu toteuma ja johtopäätökset

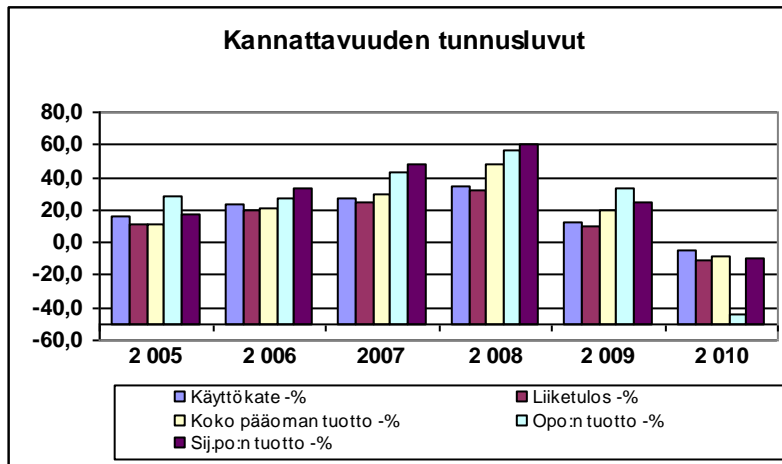
Tarkasteltaessa Metalli Oy:n kauden 1.7.2009 – 30.6.2010 arvioitua tulosta, kannattavuutta, vakavaraisuutta, maksuvalmiutta ja toiminnan tehokkuutta, yritykselle laadittiin ennuste tuloslaskelmasta ja taseesta. Alkukauden toiminnan ja arvioidun tulevan toiminnan perusteella päädyttiin nollatulokseen. Yrityksen tulokseen ovat vaikuttaneet suurimmalta osin maailmanlaajuinen taantuma ja siitä heijastuneet vaikutukset. Yrityksen tilauskanta on pienentynyt huomattavasti ja yritys on pyrkinyt tasapainottamaan toimintaansa tilauksia vastaavaksi. Yritys on joutunut lomauttamaan osan työntekijöistään, mutta irtisanomilta on vältytty.

Kuvio 10. Case yrityksen liikevaihto (1000 €) v. 2005–2010

Yrityksen liikevaihto ennusteessa tulee laskemaan noin 60 % edellisvuodesta. Yrityksen toiminta on näin pienentynyt heinäkuusta 2009 maaliskuuhun 2010 huomattavasti. Vaikkakin maaliskuusta 2010 lähtien tilauskanta on hieman parantunut, arvioidaan, että koko ennustuskauden kannattavuus, vakavaraisuus, maksuvalmius ja toiminnan tehokkuus tulevat laskemaan koko tilikauden aikana.

Kannattavuus

Kuvio 11. Case yrityksen kannattavuuden tunnusluvut v. 2005–2010

Metalli Oy:n kannattavuuden muutos kaikilla tunnusluvuilla (käyttökate, liiketulos, oma- ja sijoitetun pääoman tuotto-%) mitattuna vuonna 2010 tulee olemaan negatiivinen. Käyttökate tulee laskemaan noin 18 prosenttiyksikköä, mennen negatiiviseksi. Käyttökatteella yrityksen tulisi pystyä rahoittamaan mm. lainojen lyhennykset, verot ja osingot sekä varata varoja investointeihin ja yrityksen muuhun kehittämiseen. Yrityksen kokonaispääoma vuodelta 2010 tulee olemaan niukasti yli nollarajan. Jotta omistajan tuotto olisi turvattu, oman pääoman tuotto-% tulisi olla suurempi kuin koko pääoman tuotto-%. Näin ei Metalli Oy:n ennusteissa ole, vaan oman pääoman tuotto-% on huomattavasti pienempi kuin koko pääoman tuotto-%.

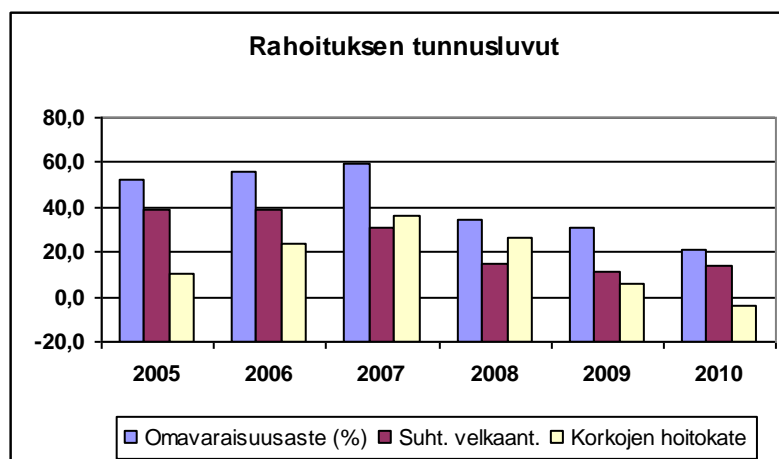
Syitä kannattavuuden laskuun löytyy useita. Tarkasteltaessa palkkoja ja muita henkilösivukuluja, näiden lisääntyminen vuodesta 2005 vuoteen 2008 on ollut noin 60 %. Henkilöstöä on lisätty vain kahdella, joten syy palkka- ja henkilösivukulujen palkkakulujen nousuun on ollut yleinen palkkatason nousu. Samalla kaudella myös liiketoiminnan muut kulut ovat nousseet 30 %. Yksittäisiä syitä kyseisen erän syntymiseen on vaikea nimetä yksityiskohtaisesti. Osaltaan syynä on yleisen hintatason voimakas kohoaminen.

Yrityksen kannattavuus on yksi sen toiminnan tärkeimmistä peruspilareista ja toiminnan parantaminen tulisi olla yrityksen jatkuvana tavoitteena. Yrityksen tulee tuottaa voittoa ja toiminnan tulee olla kannattavaa, jotta yrityksellä olisi toimintaedellytyksiä myös tulevaisuudessa. Metalli Oy:n tulisi miettiä näitä keinoja. En-

simmäinen keino kannattavuuden lisäämiseen olisi myynnin lisääminen eli liikevaihdon kasvattaminen. Mikäli nykyistä liikevaihtoa saataisiin kasvatettua aiempaa enemmän nykyisellä työntekijämäärällä, johtaisi se automaattisesti kannattavuuden parantumiseen. Toinen kannattavuuden kasvun keino olisi kustannusten karsiminen. Tällöin tulisi löytää keinoja turhien toimintojen eliminoimiseksi. Yrityksen tulisi myös aika ajoin kilpailuttaa raaka-ainetoimittajiansa, jotta tuotteisiin tarvittavat raaka-aineet saataisiin yritykseen mahdollisimman edullisesti.

Hintojen nostaminen on yksi kannattavuuden parantamisen keino, mutta sen käyttöä on harkittava tarkasti, sillä hinnan nostaminen saattaa aiheuttaa menekin vähenemistä.

Vakavaraisuus

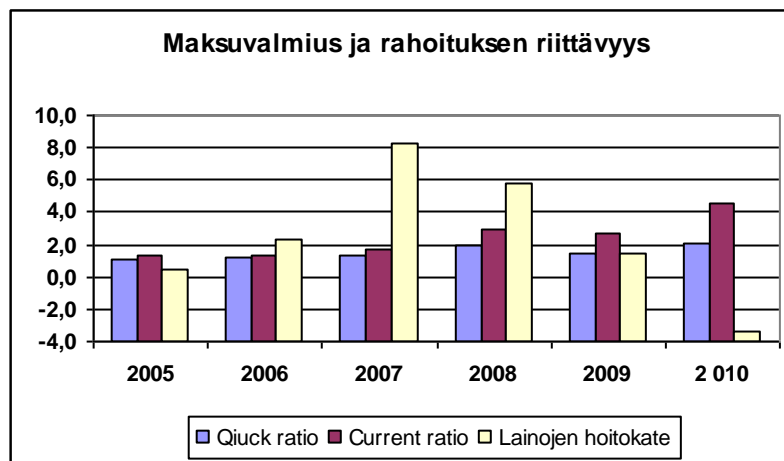

Kuvio 12. Case yrityksen rahoituksen tunnusluvut v. 2005–2010

Metalli Oy:n pitkän aikavälin kykyä suoriutua velvoitteistaan kuvataan vakavaraisuuden tunnusluvuilla (omavaraisuusaste, suhteellinen velkaantuneisuus, korkojen hoitokate). Vakavaraisella yrityksellä vieraan pääoman osuus koko pääomasta ei saa olla liian suuri. Tällöin yritys pystyy selviytymään hyvin vieraan pääoman korkomaksuistaan myös huonoina aikoina, ilman että yrityksen liiketoiminnan jatkuvuus vaarantuu. Metalli Oy:n vakavaraisuuden muutos vuodesta 2009 vuoteen 2010 omavaraisuusasteella, suhteellisella velkaantuneisuudella ja korkojen hoitokatteella mitattuna on laskenut kaikilla tunnusluvuilla.

Metalli Oy:n liikevaihdon puolittuminen ja tästä seurannut kannattavuuden lasku tulee laskemaan yrityksen omavaraisuusastetta noin 10 prosenttiyksikköä vuodesta 2009 vuoteen 2010. Suhteellinen velkaantuneisuus tulee lisääntymään noin 20 % ja korkojen hoitokate tulee laskemaan negatiiviseksi. Näin ollen yrityksellä on suuria vaikeuksia maksaa velkojensa korkokulut.

Maksuvalmius

Kuvio 13. Case yrityksen maksuvalmiuden ja rahoituksen riittävyyden tunnusluvut v. 2005–2010

Current ratio ja quick ratio -suhdeluvut mittaavat yrityksen kykyä selviytyä lyhyellä aikavälillä erääntyvistä maksuistaan ja velvoitteistaan. Tarkasteltaessa yrityksen lyhyen aikavälin maksuvalmiutta, yrityksellä ei pitäisi olla vaikeuksia suoriutua maksuistaan ja velvoitteistaan myöskään kaudella 2010. Lainojen hoitokate keskimäärin on ollut hyvä, mutta kate on laskenut koko ajan ja arvioidun tuloksen perusteella rahoitus ei tule riittämään lainojen lyhennyksiin ainakaan täysmääräisesti.

Toiminnan tehokkuus

Pääomien käytön tehostamisen vaikutus yrityksen kannattavuuteen liittyy pitkälti myyntisaamisten ja ostovelkojen maksuaikoihin sekä varaston kiertonopeuksiin.

Kuvio 14. Case yrityksen myyntisaamisten ja ostovelkojen kiertoaika, v. 2005–2010

Myyntisaamisten ja ostovelkojen kiertoaikojen tunnusluvut kertovat tilanteen ainoastaan tilinpäätöshetkellä, ja tilanne saattaa tilikaudenaikana vaihdella huomattavasti. Ennusteen mukaan Metalli Oy:n vuoden 2010 myyntisaamisten kiertoaika tulee kasvamaan edelleen vuodesta 2009. Vaikuttaa siltä, että yritys on antanut asiakkailleen kohtuuttoman pitkiä maksuaikoja tai yritys ei ole riittävän tehokkaasti perinyt eräänntyneitä maksuja asiakkailtaan. Yrityksen tulisi saada asiakkaansa maksamaan laskunsa nopeammin, tällöin yrityksellä olisi enemmän pääomaa käytettävissään omien maksujensa hoitamiseen. Samoin ostovelkojen kiertoaika ennusteessa kasvaa. Yrityksen ostot ovat kuitenkin samalla ajankohdalla vähentyneet, joten todelliset ostovelkojen maksuajat ovat todennäköisesti pidentyneet entisestään.

4.8 Tilikauden 1.7.2010 – 30.6.2011 ennuste

Metalli Oy:n toimitusjohtajan näkemyksen mukaan yrityksen liikevaihto tulee kasvamaan vuoden 2010 loppupuoliskosta alkaen, vaikkakin hitaasti. Tarjouslaskentaa on tehty yhä enenevässä määrin, mikä viittaa siihen, että mahdollisia tilauksia on tulossa yritykselle. Syksyllä 2010 on saatu muutamia lupaavia isoja kohteita. Lomautettuna oleva henkilöstö palaa töihin ainakin osittain jo elokuussa 2010. Yri-

tyksen asiakaskunnan työt ovat lisääntymässä. Toimitusjohtajan mukaan toiminta yrityksessä tulee kasvamaan maailman laajuisen taantuman väistyessä.

Toimitusjohtajan mukaan yritys on tiedostanut vastuunsa ympäristöstämme. Kiertäykseen kelpaavat tuotantojätteet kierrätetään ja muu jäte toimitetaan asianmukaisesti keräilypisteisiin. Tehdasalue on suljettu järjestelmä eli se ei rasita ympäristöään ollenkaan. Lisäksi yrityksessä on käynnistetty laatu- ja ympäristöjärjestelmän sertifiointi. Sertifiointi tapahtuu vuoden 2010 aikana. Tämän laajuinen sertifiointi on harvinaista metalliteollisuudessa, siksi yritys pitää tulevaa sertifiointia hyvänä kilpailukeinona verrattuna muihin vastaaviin yrityksiin.

5 YHTEENVETO

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tehdä tilinpäätösanalyysi Metalli Oy:stä, laskea kannattavuuden, vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden tunnuslukuja ja verrata saatuja tuloksia toimialan vertailutietoihin. Tilinpäätösanalyysin tavoitteena oli selvittää yrityksen taloudellinen tilanne ja sijoittuminen toimialalla.

Toimeksiantajana toimineelta Metalli Oy:ltä sain käyttööni vuosien 2004–2009 tilinpäätösaineistot, joiden perusteella suoritin tarvittavat tunnuslukujen laskennat. Mielestäni käyttämäni aineiston laajuus oli kattava ja ajanjaksona riittävän pitkä, jotta Metalli Oy:n taloudellisen tilanteen kehittymisestä saatiin luotettava ja uskottava kuva.

Vuoden 2008 jälkimmäisellä puoliskolla alkanut maailmanlaajuinen talouden taantuma heijastuu metalliteollisuuteen tilausten tuntuvana vähentymisenä. Työttömyys on kääntynyt nousuun, koska alan yritykset ovat joutuneet lomauttamaan ja irtisanomaan henkilöstöään. Metallituoteteollisuus toimii maailmanlaajuisilla, suhdanneherkillä markkinoilla, joilla asiakkaat valitsevat vapaasti tuotteet ja palvelut. Kilpailussa korostuvat tuotteiden ja toiminnan korkea laatu, asiakaskeskeisyys ja kustannustehokkuus. Pärjäämisen edellytyksenä on myös verkostojen toimivuus, sillä osaavat alihankkijat ja laajat verkostot tuovat toimintaan joustoa ja tehokkuutta

Myös Metalli Oy panostaa korkeasti jalostettujen tuotteiden valmistukseen ja viettiin yhdessä yhteistyökumppaniensa kanssa. Tuotteiden korkealaatuisuus ja turvallisuus takaavat mahdollisen kysynnän. Ekotehokkuudesta on tulossa yhä tärkeämpi kilpailutekijä, sillä asiakkaat ovat yhä kiinnostuneempia paitsi laadusta, myös tuotteiden ympäristövaikutuksista. Asiakkaat haluavat tuotteita, joiden valmistaminen ja käyttö kuluttavat mahdollisimman vähän energiaa ja materiaaleja. Myös tuotteiden käyttöiästä halutaan mahdollisimman pitkä ja kierrätettävyydestä hyvä.

Metalli Oy:n tuotantomäärien odotetaan lähitulevaisuudessa kasvavan, mutta maailmantalouden kehittyminen aiheuttaa vielä epävarmuustekijöitä. Yrityksen tavoitteena on edelleen kehittää verkostoitumista ja parantaa yhteistyötä jo olemassa olevien kumppaneiden kanssa, jotta kukin yritys voisi keskittyä omaan osaamiseensa kilpailematta toistensa kanssa. Toisaalta vaikka yritykset verkostoituvat, se ei merkitse sitä, että verkostokumppani joutuessaan kassakriisiin voitaisiin pelastaa. Siinä suhteessa jokainen yritys joutuu tulemaan toimeen omillaan, myös Metalli Oy.

Lyhyesti ilmaistuna Metalli Oy:n tulee kasvattaa myyntiään lamasta huolimatta ja lisäksi yrityksen tulee tarkastella tuottamattomia kustannuksiaan mahdollisimman kriittisesti. Yrityksen tulisi myös pyrkiä lyhentämään myyntisaamisten maksuaikoja eli yrityksen asiakkaiden tulisi maksaa laskunsa nopeammin kuin tähän saakka. Tällöin yrityksellä olisi enemmän pääomaa käytettävissään ja paremmat mahdollisuudet selvitä omista velvoitteistaan ja maksuistaan.

Opinnäytetyön tekeminen oli erittäin mielenkiintoista. Pyrin löytämään Metalli Oy:lle sellaista lisäinformaatiota, josta heille on tulevaisuudessa hyötyä. Koska yrityksen kirjanpito tehdään tilitoimistossa, Metalli Oy saa luultavimmin eniten lisätietoa teoriaosuudesta, esim. taseen ja tuloslaskelmien sisällöistä. Myös analysoitujen tunnuslukujen metallialan keskimääräiset arvot verrattuna yrityksen omiin arvoihin auttavat mahdollisesti yritystä suunnittelemaan omaa toimintaansa. Toisaalta tutkimustulosten pohdinnan laajuutta ja syvällisyyttä rajoitti analysoijan oma kokemattomuus alasta ja kyky löytää laajempia kokonaisuuksia analysoitavista tunnusluvuista. Uskon kuitenkin, että työni tuotti Metalli Oy:lle taloudelliseen suunnitteluun liittyvää lisäarvoa, jota se pystyy mahdollisesti käyttämään hyödykseen tulevaisuudessa.

LÄHTEET

- Finnvera Oyj 2010. Vertaile toimialojen tunnuslukuja. [online]. [Viitattu 2.5.2010]. Saatavana: <http://www.finnvera.fi/fin/Kehittaaminen-ja-kasvu/Hae-tietoja-ja-kaeytae-tyoekaluja/Vertaile-toimialojen-tunnuslukuja>
- Kallunki, J., Kytönen, E. 2007. Uusi tilinpäätösanalyysi. Gummerus Kirjapaino Oy. Helsinki.
- Kirjanpitoasetus 30.12.1997/1339. Saatavissa: <http://www.finlex.fi>
- Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336. Saatavissa:<http://www.finlex.fi>
- Laitinen, E. 1989. Yrityksen talouden mittarit. Weilin+Göös. Espoo
- Leppiniemi, J., Kyykkänen, T. 2009. Kirjanpito, tilinpäätös ja tilinpäätöksen tulkinta. WS Bookwell Oy. Juva.
- Leppiniemi, J., Leppiniemi, R. 2000. Tilinpäätösanalyysi. Edita Prima Oy. Helsinki
- Neilimo & Uusi-Rauva 2001. Johdon laskentatoimi. Edita. Helsinki
- Niskanen, J. & Niskanen, M. 2003. Tilinpäätösanalyysi. Edita Prima Oy. Helsinki
- Tomperi, S. 2007. Kehittyvä Kirjanpito. Edita Prima Oy. Helsinki.
- Tomperi, S. 2003. Käytännön kirjanpito. Edita Prima Oy. Helsinki.
- Salmi, I. 2006. Mitä tilinpäätös kertoo? Edita Prima Oy. Helsinki
- Yritystutkimusneuvottelukunta 2009. Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi. Esa Print Oy. Tampere
- XXXXX, X. Toimitusjohtaja / Metalli Oy. Haastattelu.9.5.2010.

LIITTEET

LIITE 1

YTN:N TULOSLAKELMAN KULULAJIKOHTAINEN RUNKO

LIIKEVAIHTO

Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos

Valmistus omaan käyttöön

Liiketoiminnan muut tuotot

Materiaalit ja palvelut

Aineet, tarvikkeet ja tavarat

Ostot tilikauden aikana

Varaston lisäys - tai vähennys +

Ulkopuoliset palvelut

Henkilöstökulut

Palkat ja palkkiot

Henkilösivukulut

Eläkekulut

Muut henkilösivukulut

Poistot ja arvonalentumiset

Suunnitelman mukaiset poistot

Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä

Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset

Liiketoiminnan muut kulut

LIIKEVOITTO (-TAPPIO)

Rahoitustuotot ja -kulut

Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä

Tuotot osuuksista omistusyhteisyhteisöissä

Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista

Muut korko- ja rahoitustuotot

Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista

Arvonalentumiset vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereista

Korkokulut ja muut rahoituskulut

VOITTO (-TAPPIO) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ

Satunnaiset erät

Satunnaiset tuotot

Satunnaiset kulut

VOITTO (-TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA

Tilinpäätössiirrot

Poistoeron muutos

Vapaaehtoisten varausten muutos

Tuloverot

Muut välittömät verot

TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)

LIITE 2

YTN:N TASEEN RUNKO (VASTAAVAA)

Vastaavaa

PYSYVÄT VASTAAVAT

Aineettomat hyödykkeet

- Kehittämismenot
- Aineettomat oikeudet
- Liikearvo
- Muut pitkävaikutteiset menot
- Ennakkomaksut

Aineelliset hyödykkeet

- Maa- ja vesialueet
- Rakennukset ja rakennelmat
- Koneet ja kalusto
- Muut aineelliset hyödykkeet
- Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat

Sijoitukset

- Osuudet saman konsernin yrityksissä
- Saamiset saman konsernin yrityksiltä
- Osuudet omistusyhteisyhteisöissä
- Saamiset omistusyhteisyhteisöiltä
- Muut osakkeet ja osuudet
- Muut saamiset

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Vaihto-omaisuus

- Aineet ja tarvikkeet
- Keskeneräiset tuotteet
- Valmiit tuotteet/Tavarat
- Muu vaihto-omaisuus
- Ennakkomaksut

Saamiset

Pitkäaikaiset

- Myyntisaamiset
- Saamiset saman konsernin yrityksiltä
- Saamiset omistusyhteisyhteisöiltä
- Lainasaamiset
- Muut saamiset
- Maksamattomat osakkeet/osuudet
- Siirtosaamiset

Lyhytaikaiset

- Myyntisaamiset
- Saamiset saman konsernin yrityksiltä
- Saamiset omistusyhteisyhteisöiltä
- Lainasaamiset
- Muut saamiset
- Maksamattomat osakkeet/osuudet
- Siirtosaamiset

Rahoitusarvopaperit

- Osuudet saman konsernin yrityksissä
- Muut osakkeet ja osuudet
- Muut arvopaperit

Rahat ja pankkisaamiset

Vastaavaa yhteensä

YTN:N TASEEN RUNKO (VASTATTAVAA)

Vastattavaa

OMA PÄÄOMA

Osake-, osuus ja muu vastaava
pääoma

Ylikurssirahasto

Arvonkorotusrahasto

Käyvän arvon rahasto

Muut rahastot

Vararahasto

Yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen
mukaiset rahastot

Muut rahastot

Edellisten tilikausien voitto (tappio)

Tilikauden voitto (tappio)

TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ

Poistoero

Vapaaehtoiset varaukset

PAKOLLISET VARAUKSET

Eläkevaraukset

Verovaraukset

Muut pakolliset varaukset

VIERAS PÄÄOMA

Pitkäaikainen

Joukkovelkakirjalainat

Vaihtovelkakirjalainat

Pääomalainat

Lainat rahoituslaitoksilta

Eläkelainat

Saadut ennakot

Ostovelat

Rahoitusvekselit

Velat saman konsernin yrityksille

Velat omistusyhteisyrietyksille

Muut velat

Siirtovelat

Lyhytaikainen

Joukkovelkakirjalainat

Vaihtovelkakirjalainat

Pääomalainat

Lainat rahoituslaitoksilta

Eläkelainat

Saadut ennakot

Ostovelat

Rahoitusvekselit

Velat saman konsernin yrityksille

Velat omistusyhteisyrietyksille

Muut velat

Siirtovelat

Vastattavaa yhteensä

YTN:N OIKAISTUN TULOSLASKELMAN RUNKO

LIKEVAIHTO

Liiketoiminnan muut tuotot

LIKETOIMINNAN TUOTOT YHTEENSÄ

Aine- ja tarvikekäyttö
Ulkopuoliset palvelut
Henkilöstökulut
Laskennallinen palkkorjaus
Liiketoiminnan muut kulut
Valmisteveraston lisäys/vähennys

KÄYTTÖKATE

Suunnitelman mukaiset poistot
Arvon alentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä
Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset

LIKETULOS

Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista
Muut korko- ja rahoitustuotot
Korkokulut ja muut rahoituskulut
Kurs sierot
Sijoitusten ja rahoitusarvopapereiden arvonalentumiset
Välittömät verot

NETTOTULOS

Satunnaiset tuotot
Satunnaiset kulut

KOKONAISTULOS

Poistoeron lisäys/vähennys
Vapaaehtoisten varausten lisäys/vähennys
Laskennallinen palkkorjaus
Käyvän arvon muutokset
Muut tuloksen oikaisut

TILIKAUDEN TULOS

YTN:N OIKAISTUN TASEEN RUNKO

PYSYVÄT VASTAAVAT

Kehittämismenot
Liikearvo
Muut aineettomat hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet yhteensä

Maa- ja vesialueet
Rakennukset ja rakennelmat
Koneet ja kalusto
Muut aineelliset hyödykkeet

Aineelliset hyödykkeet yhteensä

Sisäiset osakkeet ja osuudet
Muut osakkeet ja osuudet
Sisäiset saamiset
Muut saamiset ja sijoitukset

Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yhteensä

Leasingvastuukanta

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Aineet ja tarvikkeet
Keskeneräiset tuotteet
Valmiit tuotteet
Muu vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus yhteensä

Myyntisaamiset
Sisäiset myyntisaamiset
Muut sisäiset saamiset
Muut saamiset

Lyhytaikaiset saamiset yhteensä

Rahat ja rahoitusarvopaperit

VASTAAVAA YHTEENSÄ

OMA PÄÄOMA

Osake- tai muu peruspääoma
Ylikurssi- ja arvonorotusrahasto
Käyvän arvon rahasto
Muut rahastot
Kertyneet voittovarat
Tilikauden tulos
Pääomalainat

Taseen oma pääoma yhteensä

Poistoero
Vapaaehtoiset varaukset

Poistoero ja varaukset yhteensä

Oman pääoman oikaisu

Oikaistu oma pääoma yhteensä

VIERAS PÄÄOMA

Pääomalainat
Lainat rahoituslaitoksilta
Eläkelainat
Saadut ennakot
Sisäiset velat
Muut pitkäaikaiset velat

Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä

Laskennallinen verovelka

Pakolliset varaukset

Leasingvastuukanta

Korolliset lyhytaikaiset velat
Saadut ennakot
Ostovelat
Sisäiset ostovelat
Muut sisäiset korolliset velat
Muut sisäiset korottomat velat
Muut korottomat lyhytaikaiset velat

Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä

Oikaistu vieras pääoma yhteensä

VASTATTAVAA YHTEENSÄ

METALLI OY

TULOSLASKELMA

	1.7.2004 - 30.6.2005	1.7.2005 - 30.6.2006	1.7.2006 - 30.6.2007	1.7.2007 - 30.6.2008	1.7.2008 - 30.6.2009
LIIVEVAIHTO	1 109 417	1 244 628	2 070 590	1 742 739	1 823 238
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos			71 100	8 700	-17 600
Valmistus omaan käyttöön					
Liiketoiminnan muut tuotot	7 206	1 443	2 640	1 760	
Materiaalit ja palvelut					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Ostot tilikauden aikana	-709 457	-619 768	-1 261 400	-655 694	-1 090 949
Varaston lisäys - tai vähennys +	75 150	-12 500	75 330	-2 280	31 323
Ulkopuoliset palvelut					-29 378
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-157 814	-168 721	-249 914	-302 231	-304 467
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-40 908	-39 039	-41 754	-49 566	-45 293
Muut henkilösivukulut	-16 491	-15 517	-19 362	-20 875	-18 432
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-50 480	-49 997	-50 317	-50 374	-50 427
Liiketoiminnan muutkulut	-84 125	-89 499	-87 309	-110 559	-112 638
LIIVEVOITTO (-TAPPIO)	132 498	251 030	509 605	561 618	185 387
Rahoitustuotot ja -kulut					
Muut korko- ja rahoitustuotot	5 636	6 244	7 671	10 133	7 617
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-12 149	-10 702	-14 139	-20 880	-30 073
VOITTO (-TAPPIO) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	125 985	246 572	503 137	550 871	162 932
VOITTO (-TAPPIO) ENNEN TILINP. SIIRTOJA JA VEROJA	125 985	246 572	503 137	550 871	162 932
Tuloverot	-32 785	-64 172	-130 937	-143 171	-42 332
TILIKAUDEN VOITTO	93 200	182 400	372 200	407 700	120 600

TASE	30.06.2005	30.06.2006	30.06.2007	30.06.2008	30.06.2009
VASTAAVAA					
PYSYVÄT VASTAAVAT					
Aineelliset hyödykkeet	482 986	467 303	482 713	438 637	402 600
Sijoitukset	121 082	125 054	129 173	6 589	5 405
VAIHTUVAT VASTAAVAT					
Vaihto-omaisuus	107 450	94 950	241 380	247 800	261 523
Pitkäaikaiset					
Muut saamiset		840	840		
Lyhytaikaiset					
Myyntisaamiset	202 505	126 913	668 125	242 465	146 626
Muut saamiset	7 054	4 489	2 085	53 015	112 443
Rahat ja pankkisaamiset	267 870	430 999	178 363	211 439	43 082
VASTAAVAA YHT.	1 188 947	1 250 548	1 702 679	1 199 946	970 679
VASTATTAVAA					
OMA PÄÄOMA					
Osake-, osuus ja muu vastaava pääoma	3 364	3 364	3 364	3 364	3 364
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	528 896	511 096	637 196	6 004	173 704
Tilikauden voitto	93 200	182 400	372 200	407 700	120 600
VIERAS PÄÄOMA					
Pitkäaikainen					
Muut velat	127 823	63 912	51 129	521 839	465 792
Lyhytaikainen					
Ostovelat	66 556	63 783	65 581	37 975	51 811
Muut velat	369 108	425 993	573 209	223 064	155 409
VASTATTAVAA YHT.	1 188 947	1 250 548	1 702 679	1 199 946	970 679

METALLI OY

	1.7.2004- 30.6.2005	1.7.2005- 30.6.2006	1.7.2006- 30.6.2007	1.7.2007- 30.6.2008	1.7.2008- 30.6.2009
OIKAISTU TULOSLASKELMA					
LIKEVAIHTO	1 109 417	1 244 628	2 070 590	1 742 739	1 823 238
Liiketoiminnan muut tuotot	1) 0	0	0	0	0
LIIKETOIMINNAN TUOTOT YHTEENSÄ	1 109 417	1 244 628	2 070 590	1 742 739	1 823 238
Aine- ja tarvikekäyttö	2) -634 307	-632 268	-1 186 070	-657 974	-1 059 626
Ulkopuoliset palvelut					-29 378
Henkilöstökulut	3) -215 213	-223 277	-311 029	-372 673	-368 182
Laskennallinen palkkorjaus					
Liiketoiminnan muut kulut	-84 125	-89 499	-87 309	-110 559	-112 638
Valmisteveraston lisäys/vähennys	0	0	71 100	8 700	-17 600
KÄYTTÖKATE	175 772	299 584	557 282	610 233	235 815
Suunnitelman mukaiset poistot	-50 480	-49 997	-50 317	-50 374	-50 427
Arvon alentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä					
Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset					
LIIKETULOS	125 292	249 587	506 965	559 858	185 387
Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista					
Muut korko- ja rahoitustuotot	5 636	6 244	7 671	10 133	7 617
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-12 149	-10 702	-14 139	-20 880	-30 073
Kurssierot					
Sijoitusten ja rahoitusarvopapereiden arvonalentumiset					
Välittömät verot	4) -30 911	-63 796	-130 250	-142 714	-42 332
NETTOTULOS	87 868	181 332	370 246	406 398	120 600
Satunnaiset tuotot	5) 7206	1443	2640	1760	0
Satunnaiset kulut	6) -1 874	-375	-686	-458	0
KOKONAISTULOS	93 200	182 400	372 200	407 700	120 600
Poistoeron lisäys/vähennys					
Vapaaehtoisten varausten lis/väh					
Laskennallinen palkkorjaus					
Käyvän arvon muutokset					
Muut tuloksen oikaisut					
TILIKAUDEN TULOS	93 200	182 400	372 200	407 700	120 600

1) Liiketoiminnan muut tuotot siirretty satunnaisiin tuottoihin (esim. matalapalkkatuki, työvoimap.avustukset)

2) Ostoja on korjattu aine- ja tarvikevarstojen muutoksella

3) Henkilöstökuluihin yhdistetty palkat ja palkkiot, eläkekulut, muut henkilösivukulut

4) Veroista on siirretty satunnaisiin kuluihin satunnaisten tuottojen vero, koska liiketoiminnan muut tuotot on siirretty satunnaisiin tuottoihin

5) Liiketoiminnan muista kuluista siirretyt

6) Satunnaisten tuottojen veron osuus

DIKAISTU TASE		30.06.2005	30.06.2006	30.06.2007	30.06.2008	30.6.2009
VASTAAVAA						
PYSYVÄT VASTAAVAT						
Kehittämismenot		0	0	0	0	0
Liikearvo						
Muut aineettomat hyödykkeet						
Aineettomat hyödykkeet yhteensä		0	0	0	0	0
Maa- ja vesialueet	7)	8 478	17 714	18 587	18 587	18 587
Rakennukset ja rakennelmat	7)	392 579	367 061	348 532	327 721	304 781
Koneet ja kalusto	7)	70 864	75 151	111 906	92 329	79 231
Muut aineelliset hyödykkeet	7)	11 065	7 376	3 688		
Aineelliset hyödykkeet yhteensä		482 986	467 303	482 713	438 637	402 600
Sisäiset osakkeet ja osuudet						
Muut osakkeet ja osuudet	7)	11 169	11 169	11 169		
Sisäiset saamiset						
Muut saamiset ja sijoitukset	7)	109 912	114 725	118 844	6 589	5 405
Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yhteensä		121 082	125 894	130 013	6 589	5 405
Leasingvastuukanta	8)					4677
VAIHTUVAT VASTAAVAT						
Aineet ja tarvikkeet	7)	64 500	52 000	127 330	168 000	199 323
Keskenäiset tuotteet				71 100	79 800	62 200
Valmiit tuotteet						
Muu vaihto-omaisuus	7)	42 950	42 950	42 950		
Vaihto-omaisuus yhteensä		107 450	94 950	241 380	247 800	261 523
Myyntisaamiset		202 505	126 913	668 125	242 465	146626
Sisäiset myyntisaamiset	9)				48 000	48000
Muut sisäiset saamiset	10)					1450
Muut saamiset	7)	7 054	4 489	2 085	5 015	62 993
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä		209 559	131 402	670 210	295 480	258 069
Rahat ja rahoitusarvopaperit		267 870	430 999	178 363	211 439	43 082
VASTAAVAA YHTEENSÄ		1 188 947	1 250 548	1 702 679	1 199 946	975 356

7) Tase-erittelystä suoraan saadut luvut

8) Leasingvastuukanta eli maksamattomat leasingmaksut on lisätty taseen molemmille puolille

9) Saamiset saman konsernin yrityksiltä on siirretty sisäisiin myyntisaamisiin tase-erittelystä

10) Saamiset yrityksen sisällä on siirretty sisäisiin myyntisaamisiin tase-erittelystä

	30.06.2005	30.06.2006	30.06.2007	30.06.2008	30.6.2009
VASTATTAVAA					
OMA PÄÄOMA					
Osake- tai muu peruspääoma	7)	3 364	3 364	3 364	3 364
Ylikurssi- ja arvonorotusrahoasto					
Käyvän arvon rahasto					
Muut rahastot					
Kertyneet voittovarot		528 896	511 096	637 196	6 004
Tilikauden tulos		93 200	182 400	372 200	407 700
Pääomalainat					
Taseen oma pääoma yhteensä		625 460	696 860	1 012 760	417 068
Poistoero					
Vapaaehtoiset varaukset					
Poistoero ja varaukset yhteensä		0	0	0	0
Oman pääoman oikaisut					
Oikaistu oma pääoma yhteensä		625 460	696 860	1 012 760	417 068
VIERAS PÄÄOMA					
Pääomalainat					
Lainat rahoituslaitoksilta		127 823	63 912	51 129	521 839
Eläkelainat					
Saadut ennakot					
Sisäiset velat					
Muut pitkäaikaiset velat					
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä		127 823	63 912	51 129	521 839
Laskennallinen verovelka					
Pakolliset varaukset					
Leasingvastuukanta	8)				4677
Korolliset lyhytaikaiset velat					
Saadut ennakot					
Ostovelat		66 556	63 783	65 581	37 975
Sisäiset ostovelat					
Muut sisäiset korolliset velat	7)	222 095	221 617	261 416	
Muut sisäiset korottomat velat					
Muut korottomat lyhytaikaiset velat	7)	147 013	204 376	311 793	223 064
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä		435 664	489 776	638 790	261 039
Oikaistu vieras pääoma yhteensä		563 487	553 688	689 919	782 878
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		1 188 947	1 250 548	1 702 679	1 199 946

7) Tase-erittelystä suoraan saadut luvut

8) Leasingvastuukanta eli maksamattomat leasingmaksut on lisätty taseen molemmille puolille